Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

Тошкент ҳақиқати

РЎЗНОМА 1928 ЙИЛ 11 ДЕКАБРДАН ЧИҚА БОШЛАГАН

ЎЗБЕКИСТОН КОММУНИСТИК ПАРТИЯСИ ТОШКЕНТ ВИЛОЯТ ҚЎМИТАСИ, ХАЛҚ ДЕПУТАТЛАРИ ТОШКЕНТ ВИЛОЯТ КЕНГАШИНИНГ БОШ НАШРИ

● № 158 (10.154). ● 1991 йил 16 август ● жума ● Баҳоси 8 тийин.

Ўзбекистон— Ҳиндистон:

ДЎСТЛИК АЛОҚАЛАРИ РИВОЖЛАНАВЕРАДИ

Ўзбекистон ССР Президенти И. А. КАРИМОВнинг «Таймс оф Индиа» рўзномаси учун мухбирнинг саволларига жавоблари

— Сиз республикадаги сиёсий ва иқтисодий вазиятни қандай тавсифлаган бўлур эдингиз?

— Бугунги сиёсий ва иқтисодий вазиятимиз тўғрисида гапиришдан олдин, афтидан, бугунги кунга қандай келиб қолганимизни, республикамиз иқтисодий жиҳатдан нима сабабли жуда оғир аҳволга тушиб қолганини яхшироқ тасаввур этиш учун ўтмишга қисқача назар ташлаш керак. Тўғри, Иттифоқимиздаги бошқа жумҳуриятлар ҳам қандайдир иқтисодий ютуқлар билан мақтана олмайдилар. Ўзбекистон эса айниқса оғир аҳволга тушиб қолди. Гап шундаки, Совет ҳокимияти йилларида республикамиз иқтисодиёти тўла-тўкис, мукаммал ривожланмади, у мамлакатимизнинг хом ашё етказиб берадиган ўлкаси бўлиб қолди, шу сабабли ҳозирги аҳволимизга республика иқтисодиётини шакллантиришнинг ана шу стратегияси кўзгусидан қараш керак. Биз пахта, мева-сабзавот етиштиришимиз, қоракўл, ипак беришимиз, хуллас биздан табиий ва хом ашё ресурслари туфайли нисбатан осонроқ етиштириш мумкин бўлган ҳамма нарсаларни беришимиз керак эди, биласизки, республикамиз табиий хом-ашё ресурсларига жуда бой. Ўзбекистон тайёр маҳсулот олишга ёрдам берадиган дастлабки ишлар билангина шуғулланган; тайёр маҳсулот эса республика ташқарисида ишлаб чиқарилган. Бизнинг бугунги иқтисодий кўрсаткичларимиз, очиғини айтадиган бўлсак ана шундан келиб чиқади. Аҳоли жон бошига тўғри келадиган миллий даромад Иттифоқимиздаги ўртача даражадан икки ярим баравар камдир. Ижтимоий ёрдамчи тармоқлар етарли даражада ривожланмаганлигининг сабаби ҳам мана шунда — биз соғлиқни сақлаш, маданият, халқ таълими иншоотларини, яъни одамлар кўнгилдагидек яшашлари учун зарур бўлган қўшимча иншоотларини қуриш учун маблағ топа олмаяпмиз. Республикамизнинг нуфус хусусиятларини эътиборга олсак, бизда аҳоли мамлакатимиздаги ўртача даражадан уч ярим баравар тезроқ кўпаймоқда. Ижтимоий-маиший соҳада эришилган даражани сақлаб қолишимиз учун бизга уч ярим баравардан кўпроқ сармоя керак. Бюджетимиз ҳам жуда қарам аҳволда қолди, даромад қисмининг учдан бири Иттифоқ дотацияси ҳисобидан қопланмоқда. Қисқасини айтганда, иқтисодиётимизнинг, ишлаб чиқарувчи кучларнинг бир томонлама ривожланиши энг аввало одамлар турмуши билан боғлиқ соҳаларда қолоқликка олиб келди. Инсон эҳтиёжларини қондириш учун зарур бўлган молларнинг ярмидан кўпроғини республика ташқарисидан ташиб келтираётганимизни ҳисобга олсак, республикамиз Иттифоқимизнинг қолган қисми иқтисодиётига қай даражада қарам бўлиб қолганини тасаввур этиш қийин бўлмаса керак, деб ўйлайман. Буларнинг ҳаммаси, назаримда, марказ стратегиясида ва умумиттифоқ меҳнат тақсимотида бизга ажратилган ўринда олдиндан белгилаб қўйилган эди.

Бугунги кунда иқтисодий вазиятни сиёсий вазиятдан ажратиш мумкин эмаслигига, уларнинг диалектик узвий боғлиқлигини эътироф қилмаслик мумкин эмаслигига ҳеч кимда шубҳа туғилмаса керак. Сиёсий тузилмалар, уларнинг обрўси халқ турмуши даражаси билан белгиланади. Агар бутун мамлакатдаги сингари бизда ҳам турмуш даражаси ёмонлашиб бораётганини ҳисобга олсак, одамларнинг айниқса кундалик эҳтиёж моллари, оилага, ҳар бир кишига зарур бўлган барча нарсаларнинг нархи кўтарилганидан кейинги кайфиятларини билиб олиш мумкин.

Вужудга келган аҳволни ўнглаб олиш учун Ўзбекистоннинг барча хом ашё ресурслари, бойликларини ўзимизда қайта ишлашимиз зарурлиги мутлақо равшандир. Республикамизда эса Менделеев жадвалидаги барча бойликлар бор.

Бизда бунинг учун жуда ноёб меҳнат ресурслари бор — республикамизда 16 ёшгача бўлганлар аҳолининг 47 фоизини ташкил этади.

Биз республика иқтисодиётини халқимиз талаблари ва эҳтиёжларига бўйсундиришни ўзимизнинг энг муҳим вазифамиз, деб ҳисоблаймиз, чунки ҳар бир оила, ҳар бир киши тинчлик ва тўкис тугалликда яшасагина, республикамиз эркин ва бой бўлишига, гуллаб-яшнашига ишонамиз.

— Ўзбекистоннинг янгиланган Иттифоқда қатнашиш режалари қандай?

— Мамлакатимизда Иттифоқ шартномасини имзолашга узоқ вақтдан бери тайёргарлик кўрилмоқда. Имзолаш учун ҳозирдаёқ тайёр бўлган ҳужжатга, яъни мустақил совет республикалари шартномасига нисбатан бизнинг принципиал йўлимиз бор. Бу йўл республика мустақиллигини амалда тан олишга асосланган. Янги шартномада, назаримда оқилона йўл топилган. Республикалар Иттифоққа ваколатлар беришлари билан бир қаторда, бизга, аниқ кафолатлар ҳам берилади: жумладан, халқаро бозорга мустақил чиқамиз, рухсатнома бериш масалаларини ва шу каби бошқа масалаларни ҳал этамиз, биз билан ҳамкорлик қилишдан манфаатдор шериклар билан халқаро алоқалар ўрната оламиз. Мазкур шартномани имзолагач, ўзимизнинг мўлжаллаган режаларимизни амалга ошира бориб, аҳоли турмуш даражасини кўтаришимиз мумкин. Ижобий дастур асосида жипслашган ҳолдагина тангликдан чиқишимиз мумкин.

23 июль куни узил-кесил ишлаб чиқилган Иттифоқ шартномасининг сўнгги нусхаси узоқ ва машаққатли меҳнатнинг, айтишим мумкинки, кураш ҳамда Михаил Сергеевич Горбачевнинг қарама-қарши фикрларни яқинлаштириш ва иложсиз ҳолларда ҳам ундан чиқиш йўлларини топа олиш маҳорати туфайли эришилган муросаларимизнинг натижасидир. Марказлаштирилган раҳбарлик тарафдорлари аввалига республикаларга қандайдир ҳуқуқлар, ваколатлар беришга интилдилар. Шуни айтиш керакки, юқоридан зўр миннат билан берилган бундай ҳуқуқ ва ваколатларнинг кераги йўқ эди. Бизнинг нуқтаи назаримиз шундан иборат эдики, биз ўз ҳудудимизда барча масалаларни тўла-тўкис ҳал этиш ҳуқуқига эга бўлган мутлақо эркин, мустақил давлатлар — республикалар бўлишимиз керак. Биз — иттифоқдош республикалар баъзи масалалар биргаликдаги куч-ғайратлар билан ҳал этилишини, уларни якка ҳолда ҳал қилиб бўлмаслигини яхши тушунамиз. Мен республикалар Иттифоқ ихтиёрига топширган масалалар ҳақида гапираяпман. Булар — космос, мудофаа, алоқа ва бошқа шу каби айрим республикалар доирасида ҳал этиш мумкин бўлмаган масалалардир. Шартномада солиқлар масаласи, Иттифоқ ва жумҳурият бюджетларини шакллантириш билан боғлиқ масалалар ҳали охиригача ҳал қилинмаган, лекин бунинг оқилона асоси бор. 20 август куни Россия, Қозоғистон, Ўзбекистон биринчи бўлиб шартномага имзо чекади. Бу бозор муносабатларига ўтишдаги катта қадам бўлади. Шартнома Иттифоқ ва республикалар даражасида қабул қилинган «қонунлар урушига» барҳам беради. Иттифоқ шартномаси жуда кўп масалаларни: мулкни чеклаш, хусусийлаштириш, мамлакат ташқи қарзига алоқадор масалаларни ҳал қилади.

— Ўзбекистоннинг ташқи иқтисодий ва ташқи сиёсий алоқаларининг истиқболлари ҳақида нима дея оласиз?

— Биз жуда узоқ вақт мобайнида мафкуравий бидъат, янглишишлар, ақидалар ва ҳаётдан узилиб қолган чақириқлар ҳамда шиорлар, эртанги ёрқин ҳаёт тўғрисидаги фикр-мулоҳазалар остида қолиб кетдик. Иттифоқ шартномасини тайёрлаш чоғида республиканинг ташқи бозорга мустақил чиқиш ҳуқуқини олиши биз қўйган шартлардан бири эканлигини таъкидламоқчи эдим. Биз бунингсиз тангликдан чиқиш йўлида режалаштирилган дастурни амалга ошира олмаймиз. Иттифоқ шартномаси имзолангандан сўнг истиқболларимиз жуда ва жуда жозибали бўлиши кўриниб турибди. Мен Ўзбекистон яқин келажакда биз билан ҳамкорлик қилишга тайёр турган кўпгина мамлакатларда ўз консулхоналарини очишига ишонаман.

Мамлакатимиздаги, шу жумладан республикамиздаги ижтимоий-иқтисодий турмуш шу қадар мураккаблигига қарамай, аҳолининг турли табақаларини ижтимоий ҳимоя қилиш тизимини ишлаб чиқдик ва уни аниқ мазмун билан бойитдик. Дарвоқе, бизда саноат ва қишлоқ хўжалик ишлаб чиқаришининг аввалги йилларда эришилган даражаси сақлаб қолинди, иқтисодий ва сиёсий ўзгартишлар учун давлат-ҳуқуқ базаси вужудга келтирилди. Жумладан, бизнинг парламент ташқи иқтисодий фаолиятни тартибга келтирадиган ва хорижий сармояларга кафолат берадиган бир қанча муҳим қонунларни қабул қилди. Ҳукумат ишбилармонликнинг иқтисодий эркинлиги, шунингдек бизда қўшма корхоналар очиш ниятида бўлган ҳамда сармоя солиш ва воситачилик фаолияти билан шуғулланиш ниятида бўлганлар учун кенг имтиёзлар кўзда тутилган бутун бир меъёрий ҳужжатлар мажмуини тасдиқлади. Бизда мулкчиликнинг барча шакллари эътироф қилиниб, ривож топаётганлигини таъкидламоқчиман. Ўзбекистонда хусусий ҳамда акционерлик мулкига нисбатан ҳеч қандай қаршилик йўқ.

— Агар иложи бўлса, Ўзбекистоннинг Ҳиндистон билан муносабатлари тўғрисида икки оғиз гапириб берсангиз.

— Ўзбекистон Ҳиндистон билан анъанавий тарихий алоқалар орқали боғланган. Бугунги кунда мазкур мамлакат билан муносабатларда нимагаки эга бўлсак, у биздаги мавжуд имкониятлар даражасида эмаслигига ишончим комил.

Ўзбекистоннинг Ҳиндистон билан ҳамкорлиги истиқболлари шу қадар зўрки, биз ҳозирча, уни тўла-тўкис тасаввур эта олмаймиз. Ўзбекистон делегациясининг Ҳиндистонга қиладиган расмий ташрифи иқтисодий ва сиёсий ҳамкорлигимиз гуркираб ривожланиши учун туртки беришига умид қиламан.

Мен кенг истеъмол моллари ишлаб чиқарадиган кичик, ўртача фирмалар, компаниялар билан ҳам ҳамкорлик қилишга катта умид боғлаяпман. Биз ўтмишда халқ истеъмоли моллари ишлаб чиқарадиган ихчам, йўналишини тез ўзгартира оладиган қўшма корхоналар қурилишини авж олдиришга тайёрмиз. Ҳиндистон билан ҳамкорликни кенг йўлга қўйиш — давр тақозосидир.

Ўзбекистон Осиё республикаси эканини ҳисобга олиб, Осиё — Тинч океан минтақасидаги бошқа мамлакатлар билан ҳам савдо ҳамда иқтисодий алоқаларни йўлга қўйишни режалаштиряпмиз. Биз ўзаро манфаатли асосда иқтисодий, сиёсий ва маданий ҳамкорликни йўлга қўйишга тайёрмиз.

Суҳбатимиз охирида ўзбек халқи Ҳиндистон халқларига катта ҳурмат билан қараётганини, бизнинг дўстлигимиз ва ҳамкорлигимиз аниқ-равшан мазмун билан бойиб боришини хоҳлаётганини айтмоқчиман. Ҳиндистон халқи билан раҳбарларига тинчлик ва фаровонлик тилайман.

Суҳбатни ИАН махсус мухбири Валерий НИЁЗМАТОВ тайёрлади.

ҲИНДИСТОНГА МЕҲР БИЛАН

ДЕЛЕГАЦИЯЛАР КУЗАТИБ ҚЎЙИЛДИ

Ўрта Осиё республикалари ва Қозоғистон раҳбарларининг кенгаши тугаганидан сўнг музокараларда қатнашган делегациялар Тошкентдан жўнаб кетди. 14 август куни кечқурун Тошкент—2 аэропортидан Қозоғистон ССР Президенти Н. А. Назарбоев бошчилигидаги Қозоғистон делегацияси ва Тожикистон ССР Президенти Қ. Маҳкамов бошчилигидаги Тожикистон делегацияси жўнаб кетди.

15 август куни эрталаб Президент А. Акаев бошчилик қилаётган Қирғизистон республикасининг ва Туркманистон ССР Президенти С. А. Ниёзов бошчилигидаги Туркманистон ССР делегациялари жўнаб кетди.

Аэропортда юқори мартабали меҳмонларни Ўзбекистон ССР Президенти И. А. Каримов, республика вице-президенти Ш. Р. Мирсаидов, Ўзбекистон ССВ делегациясининг бошқа аъзолари кузатиб қолдилар.

Шу куни Бош вазир Г. А. Гасанов бошчилигидаги Озарбайжон Республикаси делегацияси ҳам жўнаб кетди.

(ЎзТАГ).

ИЖТИМОИЙ МУҲОФАЗА— ДИҚҚАТ ЭЪТИБОРДА

ОҲАНГАРОН ғалла маҳсулотлари комбинати ишчи-хизматчиларининг ойлик даромадлари бу йил ками билан 110 сўмга кўпайди. Бу бозор иқтисодиётига ўтишга тайёргарлик муносабати билан берилаётган 60 сўм товон пули ва корхона маъмурияти, меҳнат жамоаси кенгаши, касаба уюшмаси қўмитаси қарори билан ҳар бир ишчи-хизматчининг тушлиги учун ойлик маошга қўшиб берилаётган 50 сўм ҳисобига бўлди. Ҳозирги танг шароитда бу ҳам ҳарнада!

— Бригадамизда олти киши ишлайди, — дейди 1-тегирмон цехи бригада бошлиғи, халқ депутатлари Оҳангарон шаҳар Кенгаши депутати Абдурашид Баҳодиров. — Ўртача 450 сўмга етказиб маош оляпмиз. Албатта, товон пули ҳам шунга киради, ҳарқалай шу билан тирикчиликни ўтказса бўлади.

— Айрим корхоналар бартер, яъни товар айрибошлаш йўли билан ишчи-хизматчиларни зарур маҳсулотлар, камёб товарлар билан таъминлаш имконига эга. Лекин афсуски, бизда бундай имконият йўқ, — дейди корхона касаба уюшмаси қўмитаси раиси Иззатилла Эржонов. — Бизда ҳамма маҳсулот давлат буюртмасидир. Тайёрланаётган ҳар килограмм ем ва ун ҳисобда. Шунга қарамай ишчиларнинг ижтимоий-иқтисодий ҳимояланишини таъминлаш учун ҳамма чораларни кўришга интиляпмиз. Йигирма беш кишига дала ҳовлилари берилди, уларга корхона ҳисобидан электр токи ўтказилди, ичимлик ва экинни суғориш учун сув бор. Ҳовлинг бўлса ҳарқалай бўш вақтингда у-бу нарса экиб, кам-кўстингга яратасан.

Комбинатнинг ёрдамчи хўжалиги ҳам жонга оро кириб турибди. У ерда юз бош қорамол, 200 бош майда мол боқилмоқда. Ёрдамчи хўжаликдан чиқаётган маҳсулот корхона аҳли эҳтиёжига ишлатилмоқда. Иссиқхонада қиш пайтлари лимон, ошкўклар етиштирилмоқда.

— Уй-жой қурувчиларига 5 минг сўмдан, дала ҳовли қурувчиларга 3 минг сўмдан фоизи олинмайдиган қарз пули берилмоқда, — дейди уй-жой комиссияси раиси Валентина Евдешенко. — шу мақсадлар учун ишчи-хизматчиларга 150 минг сўм пул берилди. Зоир Эрматов, Зоир Зоитов, Пардабой Убайдуллаев сингари кўплаб ишчиларимиз ана шу имкониятдан фойдаландилар. Уй-жойга эҳтиёжи борларни тезроқ таъминлаш ҳаракатидамиз. Шу йилнинг ўтган ойлари ичида шаҳар ижроия қўмитаси бизга учта хонадон ажратди, икки киши ўз уйларини кенгайтирди. Лекин бу жуда оз. Ҳали ўттизга яқин киши навбатда турибди. Уй-жой таъминотини яхшилаш мақсадида келгуси йили комбинатимиз маблағига 20 та коттеж қуришни мўлжаллаяпмиз.

Корхонанинг ўнга яқин ишчиси Оҳангарон цемент ишлаб чиқариш бирлашмасининг профилакторийсида корхона ҳисобидан даволандилар. Бир неча киши Чинобод, Ботаника, Сочи санаторий ва курортларида бўлишди. Корхонага қарашли пионер лагерига йўлланма нархи ҳозир 220 сўмга чиқиб кетган, ишчилар эса унинг учун атиги 18 сўм 50 тийин тўлайдилар. Кўп болали ва кам даромадли оилалар аниқланиб, уларнинг фарзандлари учун мактаб кийим-кечаклари олиб берилмоқда, поёндозлар навбатсиз сотилмоқда. Оталиқдаги 2-мактабни таъмирлаш учун ҳар йили етарлича маблағ ажратилмоқда.

Биз санаб ўтаётган имтиёзларнинг айримлари илгарилари ҳам бор эди. Лекин улар айниқса, ҳозирги мураккаб пайтда муҳим аҳамият касб этмоқда, шу имтиёзлардан фойдаланишга интилиш кучайди. Ҳа, ишчи-хизматчиларнинг соғлиғи, яшаш шароити, хотиржамлигига маъмурият ҳам бефарқ эмас. Чунки, буларсиз меҳнат унумдорлигини ошириб, маҳсулот тайёрлашни кўпайтириб бўлмайди. Ўтган кунни ҳам, келажакни ҳам ўйлаб иш юритмоқ зарур. Шу мақсадда оталиқдаги мактабнинг ўн нафар битирувчисига тармоқ бўйича олий ва ўрта махсус ўқув юртларига йўлланмалар берилди.

Муаммолар ҳам етарли. Касаба уюшмаси қўмитаси раисининг айтишича, Нурobод қўрғони ва Тут қишлоғига қатновчи автобуслар ишни барвақт тугатиб қўяди. Бу қишлоқдан қатнаб ишлайдиганлар учун қийинчиликлар туғдирмоқда. Оҳангарон ноҳияси аҳолига хизмат кўрсатиш корхонаси комбинат ҳудудида сартарошлик, этикдўзлик дўконлари очишни тезлаштирсалар ёмон бўлмасди. Ахир корхона уларга пул ўтказмоқчи, жой билан таъмин этмоқчи.

Хуллас, қилинган ишлар бор, қилинадиганлари эса ундан ҳам кўп.

Н. АБДУРАСУЛОВ, ССЖИ Журналистлар уюшмаси аъзоси.

ЎЗБЕКИСТОНЛИК МЕҲМОННИ КУТИШМОҚДА

Деҳли. 15 август. (ТАСС мухбири Михаил Капустин). Ҳиндистон савдо-саноат доираларининг намояндалари Ўзбекистон ССР Президенти Ислом Каримовнинг республикага бўлажак ташрифини қизғин табрикламоқдалар, деди ТАСС мухбири билан суҳбатда Ҳиндистон — Совет савдо-саноат палатасининг раиси Манубхай Шоҳ. Бу ташриф Совет — Ҳиндистон кўп қиррали муносабатларини, дўстлик ва ҳамкорликни ривожлантиришда янги босқич очади, қадимий тарихий анъаналарга эга бўлган Ҳиндистон ва Ўзбекистон ўртасидаги бевосита алоқаларни янада юқорироқ поғонага кўтаради.

Ўзбекистон Президентининг Ҳиндистонга ташрифи ҳинд ва ўзбек халқлари турли соҳаларда дўстлик ва ҳамкорликни мустаҳкамлашга интилаётганидан далолат беради, деб таъкидлади М. Шоҳ. Ислом Каримовнинг Ҳиндистон сиёсат раҳбарлари, бизнес ва саноат намояндалари билан бўлажак учрашувлари ва музокаралари Ҳиндистон ва Ўзбекистон ўртасидаги ҳамкорликка янги омил бағишлаши керак.

Ҳиндистон — Совет савдо-саноат палатаси Ўзбекистонга компьютерлар, чарм буюмлар ишлаб чиқарадиган қўшма корхоналар ташкил этишнинг, цемент заводи, тўқимачилик фабрикалари, қандолат маҳсулотлари ва музқаймоқ, линолеум ва сопол кошинлар, дори-дармонлар ва пардоз-андоз буюмлари, шунингдек, яна бир қанча молларни ишлаб чиқарадиган корхоналарнинг 18 та тайёр лойиҳасини тақдим этмоқда, деди М. Шоҳ. Биз яқинда Ўзбекистон Бош вазирининг ўринбосари Б. С. Ҳамидов бошчилигидаги делегация билан самарали музокаралар олиб бордик, қўшма корхоналарнинг тайёрланган барча лойиҳалари амалга ошишига умид қиламиз.

Ҳиндистон — Совет савдо-саноат палатаси Ўзбекистонга амалда ҳар қандай технологияни, шунингдек, у манфаатдор бўлган ресурсларни таклиф этиши мумкин, деб таъкидлади М. Шоҳ. У сўзининг охирида умуман дўстлик ва ҳамкорлик борасидаги Ҳиндистон — Совет муносабатлари ҳам, шунингдек, Ҳиндистон билан Ўзбекистон ўртасидаги бевосита алоқалар ҳам икки мамлакат халқлари, Осиёда ва бутун сайёрамизда тинчлик ва хавфсизлик манфаатлари йўлида мустаҳкамланиши ва ривожланишига қаттиқ ишонч билдирди.

РАСМИЙ ДЎСТОНА ТАШРИФ

Ҳиндистон ҳукуматининг таклифига ва эришилган келишувга биноан Ўзбекистон Совет Социалистик Республикасининг Президенти Ислом Каримов 1991 йил 17-19 август кунлари Ҳиндистон Республикасига расмий дўстона ташриф билан сафар қилади.

ҚАРДОШЛИК ЧЕГАРА БИЛМАС

Тошкентда бўлган тантанали йиғилиш 15 август куни мамлакатимизда кенг нишонланадиган Ҳиндистон Республикасининг миллий байрами — Мустақиллик кунига бағишланди.

«Ўзбекистон — Ҳиндистон» жамияти раиси Қ. Ҳ. Маҳамадалиевнинг маърузасида ва сўзга чиққан кишиларнинг нутқларида бундан қирқ тўрт йил илгари мустамлакачилик жабр-зулмидан қутилган ҳинд халқи шу вақт мобайнида янги ҳаёт қурилишида катта муваффақиятларга эришгани таъкидланди. Қадимий маърифат, кўп асрлик тарих ва жуда бой маданият мамлакати бўлган, саноати ривожланган давлатларнинг қачонлардир қолоқ ўлкаси ҳисобланган Ҳиндистон бугунги кунда кучли, жўшқин ривожланаётган давлатга айланди. Қўшилмаслик ҳаракати тарафдорларидан бири бўлган Ҳиндистон республикаси халқаро ишларда муҳим ўрин тутмоқда.

Бу йил СССР билан Ҳиндистон ўртасида тузилган тинчлик, дўстлик ва ҳамкорлик тўғрисидаги шартноманинг 20 йиллиги нишонланади. Ўзбекистонда рўй бераётган сиёсий ва иқтисодий ўзгаришлар Ҳиндистон ишбилармонлари ва корхона эгалари учун янги имкониятлар яратади. Республикамиз Ҳиндистоннинг энг йирик савдо шерикларидан бўлиб келган ва шундай бўлиб қолади. Давр синовидан ўтган Совет — Ҳиндистон алоқалари чинакам тенг ҳуқуқли ва ўзаро манфаатли ҳамкорлик тусига кирмоқда ва у яхши истиқболларга эга.

(ЎзТАГ).

● «ОБУНА - 92» ●

Тошкент ҳақиқати

ҚАДРДОН РЎЗНОМАНГИЗГА ЁЗИЛИШНИ УНУТМАНГ!

1992 йил учун рўзнома ва ойномаларга обуна мавсуми бошланди. Бошқа нашрлар қатори «Тошкент ҳақиқати» рўзномасига ҳам 1 августдан бошлаб барча алоқа бўлимларида обуна қабул қилинмоқда.

«Тошкент ҳақиқати»нинг бир йиллик обуна баҳоси —25 сўм 68 тийин, ярим йилга 12 сўм 84 тийин, уч ойга эса 6 сўм 42 тийин.

Ҳурматли муштарийлар! Фурсат ғаниматлигида ўз рўзномангиз — «Тошкент ҳақиқати»га обуна бўлишга шошилинг!

1991 йил 23 июлда келишиб олинган

МУСТАҚИЛ ДАВЛАТЛАРНИНГ ИТТИФОҚИ ТЎҒРИСИДА ШАРТНОМА

Ушбу шартномани имзолаган давлатлар.

Давлат мустақиллиги ҳақида ўзлари эълон қилган декларацияларга асосланиб ва миллатларнинг ўз тақдирини ўзи белгилаш ҳуқуқини тан олиб;

ўз халқларининг тарихий тақдирлари яқинлигини эътиборга олиб ҳамда ўз халқларининг Иттифоқни сақлаб қолишга ва янгилашга бўлган ҳамда 1991 йил 17 мартдаги референдумда изҳор этган хоҳиш-иродасини бажариб;

дўстлик ва тотувликда яшашга интилиб, тенг ҳуқуқли ҳамкорликни таъминлаб;

ҳар бир шахсни ҳар томонлама камол топтириш учун шароит яратиш ҳамда унинг ҳуқуқлари ва эркинликлари пишиқ-пухта кафолатларини вужудга келтириш истаги билан;

халқларнинг моддий фаровонлиги ва маънавий ривожланиши, миллий маданиятлар бир-бирини ўзаро бойитиши, ялпи хавфсизликни таъминлаш ҳақида ғамхўрлик қилиб;

ўтмишдан сабоқлар чиқариб ҳамда мамлакат турмушидаги ва бутун дунёдаги ўзгаришларни эътиборга олиб,

Иттифоқдаги ўз муносабатларини янги негизларда қуришга қарор бердилар ва қуйидагилар ҳақида келишиб олдилар.

I. АСОСИЙ ҚОИДАЛАР

Биринчи. Шартномада қатнашувчи ҳар бир республика — мустақил давлатдир. Мустақил Совет Республикалари Иттифоқи (СССР) — тенг ҳуқуқли республикаларнинг бирлашуви натижасида ташкил топган ва шартнома қатнашчилари ихтиёрий равишда берадиган ваколатлар доирасида давлат ҳокимиятини амалга оширадиган мустақил федератив демократик давлатдир.

Иккинчи. Иттифоқни ташкил этувчи давлатлар ўз тараққиётининг барча масалаларини мустақил ҳал этиш ҳуқуқинң ўзида сақлаб қолиб, уларнинг ҳудудида яшовчи барча халқларнинг тенг сиёсий ҳуқуқларига ҳамда ижтимоий-иқтисодий ва маданий ривожланиш имкониятларига кафолат берадилар. Шартнома қатнашчилари умумбашарий ва миллий қадриятларни бирга қўшишга асосланиб иш тутадилар, ирқчиликка, шовинизмга, миллатчиликка, халқларнинг ҳуқуқларини чеклаш йўлидаги ҳар қандай уринишларга қатъиян қарши чиқадилар.

Учинчи. Иттифоқни ташкил этувчи давлатлар БМТ инсон ҳуқуқлари умумий Декларациясига, халқаро ҳуқуқнинг ҳамма эътироф қилган бошқа меъёрларига мувофиқ инсон ҳуқуқлари устуворлигини энг муҳим қоида, деб ҳисоблайдилар. Барча фуқароларга она тилини ўрганиш ва ундан фойдаланиш имконияти, ахборотдан бемалол баҳраманд бўлиш, дин эркинлиги, бошқа сиёсий, ижтимоий-иқтисодий, шахсий ҳуқуқлар ва эркинликлар кафолати берилади.

Тўртинчи. Иттифоқни ташкил этувчи давлатлар фуқаролар жамиятини барпо этишни халқ ва ҳар бир инсон эркинлиги ҳамда фаровонлигининг энг муҳим шарти деб биладилар. Улар мулкчилик шаклларини ҳамда хўжалик юритиш усулларини эркин танлаб олиш, Умумиттифоқ бозорини ривожлантириш, ижтимоий адолат ва ҳимояланиш қоидаларини рўёбга чиқариш асосида одамларнинг эҳтиёжларини қондиришга интилаверадилар.

Бешинчи. Иттифоқни ташкил этувчи давлатлар тўлатўкис сиёсий ҳокимиятга эгадирлар, ўз миллий-давлат ва маъмурий-ҳудудий тузилишини, ҳокимият ва бошқарув идоралари тизимини мустақил равишда белгилайдилар. Улар ўз ваколатларининг бир қисмини шартномада қатнашувчи, ўзлари таркибига кирувчи бошқа давлатларга топширишлари мумкин.

Шартнома қатнашчилари халқ вакиллигига ва халқларнинг ўз хоҳиш-иродасини тўппа-тўғри изҳор этишига асосланган демократияни муштарак тағ-заминли қоида, деб тан оладилар, тоталитаризмга ва бедодликка бўлган ҳар қандай тамойилларга қарши кафолат бўлиб хизмат қила оладиган ҳуқуқий давлат барпо этишга интиладилар.

Олтинчи. Иттифоқни ташкил этувчи давлатлар миллий анъаналарни сақлаб қолиш ва ривожлантиришни, маориф, соғлиқни сақлаш, илм-фан ва маданиятни давлат йўли билан қўллаб-қувватлашни энг муҳим вазифалардан бири, деб ҳисоблайдилар. Улар инсонпарварлик руҳидаги маънавий қадриятларни ҳамда Иттифоқ ва бутун дунё халқларининг ютуқларини жадал айирбошлашга ҳамда бир-бирини бойитишига кўмаклашадилар.

Еттинчи. Мустақил Совет Республикалари Иттифоқи халқаро муносабатларда Совет Социалистик Республикалари Иттифоқининг вориси — мустақил давлат, халқаро ҳуқуқ субъекти сифатида майдонга чиқади. Унинг халқаро майдондаги бош мақсадлари мустаҳкам тинчлик, қуролсизланиш, ядро қуролини ва бошқа оммавий қирғин қуролларини тугатиш, инсониятнинг ялпи муаммоларини ҳал этишда давлатларнинг ҳамкорлиги ва халқларнинг бирдамлигидан иборат.

Иттифоқни ташкил этувчи давлатлар халқаро ҳамжамиятнинг тенг ҳуқуқли аъзосидирлар. Улар иттифоқдош давлатлардан биронтасининг манфаатларини ва уларнинг умумий манфаатларини камситмай, Иттифоқнинг халқаро мажбуриятларини бузмай, чет давлатлар билан бевосита дипломатия, консуллик алоқалари ва савдо муносабатлари ўрнатишга, улар билан мухтор ваколатхоналар айирбошлашга, халқаро шартномалар тузишга ва халқаро ташкилотларнинг фаолиятида қатнашишга ҳақлидирлар.

II. ИТТИФОҚНИНГ ТУЗИЛИШИ

1-модда. **Иттифоқда аъзолик**

Давлатларнинг Иттифоқдаги аъзолиги ихтиёрийдир.

Иттифоқни ташкил этувчи давлатлар унга бевосита ёки бошқа давлатлар таркибида кирадилар. Бу ҳол уларнинг ҳуқуқларини камситмайди ва шартнома юзасидан олинган мажбуриятлардан халос этмайди. Уларнинг ҳаммалари тенг ҳуқуқларга эгадирлар ва тенг мажбуриятларни зиммага оладилар.

Бири иккинчисининг таркибига кирадиган давлатлар ўртасидаги муносабатлар улар ўртасидаги шартномалар билан, ўзи таркибига кирадиган давлатнинг Конституцияси ва СССР Конституцияси билан тартибга солинади. РСФСРда федератив ёки бошқа шартнома билан, СССР Конституцияси билан тартибга солинади.

Иттифоқ мазкур шартномани тан олувчи бошқа демократик давлатларнинг кириши учун очиқдир.

Иттифоқни ташкил этувчи давлатлар шартнома қатнашчилари белгилаб қўйган ҳамда Иттифоқ Конституциясида ва қонунларида мустаҳкамланган тартибда ундан эркин чиқиш ҳуқуқини сақлаб қоладилар.

2-модда. **Иттифоқ фуқаролиги**

Иттифоққа кирувчи давлатнинг фуқароси айни вақтда Иттифоқнинг фуқаросидир.

ССР Иттифоқининг фуқаролари Иттифоқ Конституциясида, қонунларида ва халқаро шартномаларида мустаҳкам белгилаб қўйилган тенг ҳуқуқларга, эркинликлар ва мажбуриятларга эгадирлар.

3-модда. **Иттифоқ ҳудуди**

Иттифоқнинг ҳудуди уни ташкил этувчи барча давлатларнинг ҳудудларидан иборатдир.

Шартнома қатнашчилари шартнома имзоланган пайтда ўз ўрталарида мавжуд бўлган чегараларни тан оладилар.

Иттифоқни ташкил этувчи давлатлар ўртасидаги чегаралар фақат ўз ўрталарида тузилган ва шартноманинг бошқа қатнашчилари манфаатларига хилоф бўлмаган битимга мувофиқ ўзгартирилиши мумкин.

4-модда. **Иттифоқни ташкил этувчи давлатлар ўртасидаги муносабатлар**

Иттифоқни ташкил этувчи давлатлар ўртасидаги муносабат ушбу шартнома, СССР Конституцияси билан, уларга зид бўлмаган шартномалар ва битимлар билан тартибга солинади.

Шартнома қатнашчилари ўзларининг ўзаро муносабатларини Иттифоқ таркибида тенглик, мустақилликни, ҳудудий яхлитликни ҳурмат қилиш, ички ишларга аралашмаслик, низоларни тинч воситалар билан ҳал этиш, ҳамкорлик, ўзаро ёрдам, Иттифоқ шартномасига ва республикалараро битимларга мувофиқ олинган мажбуриятларни виждонан бажариш асосига қурадилар.

Иттифоқни ташкил этувчи давлатлар: ўз ўрталаридаги муносабатларда куч ишлатмаслик ва куч ишлатиш билан дўқ қилмаслик; бир-бирининг ҳудудий яхлитлигига қасд қилмаслик; Иттифоқнинг мақсадларига зид бўлган ёки уни ташкил этувчи давлатларга қарши қаратилган битимларни тузмаслик мажбуриятини оладилар.

СССР Мудофаа вазирлигининг қўшинларидан камдан-кам ҳолларда долзарб халқ хўжалик вазифаларини ҳал этишда, табиий офатларнинг оқибатларини ва экология фалокатларини тугатишда қатнашишдан, фавқулодда ҳолат тартиби тўғрисидаги қонунларда кўзда тутилган ҳоллардан ташқари, мамлакат ичкарисида фойдаланишга йўл қўйилмайди.

5-модда. **ССР Иттифоқи юритадиган соҳа**

Шартнома қатнашчилари ССР Иттифоқига қуйидаги ваколатларни берадилар:

— Иттифоқ ва унинг субъектлари мустақиллигини ҳамда ҳудудий яхлитлигини ҳимоя қилиш; уруш эълон қилиш ва сулҳ тузиш; Иттифоқ мудофаасини таъминлаш ва қуролли кучларга, чегара, махсус (ҳукумат алоқаси, муҳандислик-техник ва бошқа қўшинларга), ички, темир йўл қўшинларига раҳбарлик қилиш; қурол-яроғ ва ҳарбий техника ишлаб чиқиш ҳамда ишлаб чиқаришни ташкил этиш.

— Иттифоқнинг давлат хавфсизлигини таъминлаш; давлат чегараси, иқтисодий зона, Иттифоқнинг денгиз ва осмон бўшлиғи тартибини белгилаш ва уларни муҳофаза қилиш; республикаларнинг хавфсизлик идораларига раҳбарлик қилиш ва уларнинг фаолиятини мувофиқлаштириб туриш.

— Иттифоқнинг ташқи сиёсатини амалга ошириш ва республикаларнинг ташқи сиёсий фаолиятини мувофиқлаштириш; чет давлатлар ва халқаро ташкилотлар билан муносабатларда Иттифоқ номидан вакиллик қилиш; Иттифоқнинг халқаро шартномаларини тузиш.

— Иттифоқнинг ташқи иқтисодий фаолиятини амалга ошириш ва республикаларнинг ташқи иқтисодий фаолиятини мувофиқлаштириб туриш; халқаро иқтисодий ва молиявий ташкилотларда Иттифоқ номидан вакиллик қилиш, Иттифоқнинг ташқи иқтисодий битимларини тузиш.

— Иттифоқ бюджетини тасдиқлаш ва ижро этиш, пул чиқариб туриш; Иттифоқнинг олтин захирасини, олмос ва валюта жамғармаларини сақлаш; космик тадқиқотларга раҳбарлик қилиш; ҳаво транспорти қатновини, Умумиттифоқ алоқа ва ахборот, геодезия ва картография, метрология, стандартлаш, об-ҳавони аниқлаш тизимларини бошқариш; атом энергетикасини бошқариш.

— Иттифоқ Конституциясини қабул қилиш, унга ўзгартиш ва қўшимчалар киритиш; Иттифоқ ваколатлари доирасида қонунлар қабул қилиш ва республикалар билан келишилган масалалар юзасидан қонун асосларини белгилаш; Олий конституциявий назорат.

— Федерал ҳуқуқни муҳофаза қилиш идораларининг фаолиятига раҳбарлик қилиш ҳамда Иттифоқ ва республикалар ҳуқуқни муҳофаза қилиш идораларининг жиноятчиликка қарши кураш соҳасидаги фаолиятини мувофиқлаштириб туриш.

6-модда. **Иттифоқ билан республикалар биргаликда юритадиган соҳа**

Иттифоқ билан республикаларнинг давлат ҳокимияти ва бошқаруви идоралари қуйидаги ваколатларни биргаликда амалга оширадилар:

— ушбу шартномага ва СССР Конституциясига асосланган Иттифоқ конституциявий тузумини ҳимоя қилиш; СССР фуқароларининг ҳуқуқлари ва эркинликларини таъминлаш.

— Иттифоқнинг ҳарбий сиёсатини белгилаш, мудофаани ташкил этиш ва таъминлашга оид чора-тадбирларни амалга ошириш; армияга чақириш ва ҳарбий хизматни ўташнинг ягона тартибини белгилаш; чегара зонаси тартибини белгилаш; республикалар ҳудудидаги қўшинларнинг фаолияти ва ҳарбий иншоотларнинг жойлаштирилиши билан боғлиқ бўлган масалаларни ҳал этиш; халқ хўжалигини сафарбарликка тайёрлашни уюштириш; мудофаа мажмуи корхоналарини бошқариш.

— Иттифоқ давлат хавфсизлиги стратегиясини белгилаш ва республикаларнинг давлат хавфсизлигини таъминлаш; шартноманинг тегишли қатнашчиси розилиги билан Иттифоқнинг давлат чегарасини ўзгартириш; давлат сирларини сақлаш; Иттифоқ ташқарисига чиқарилмайдиган стратегик ресурслар ва маҳсулотлар рўйхатини аниқлаш, экология хавфсизлиги соҳасидаги умумий қоидалар ва меъёрларни белгилаб қўйиш; парчаланувчан ва радиоактив материалларни олиш, асраш ва улардан фойдаланиш тартибини белгилаш.

— ССР Иттифоқининг ташқи сиёсат йўлини белгилаш ва унинг амалга оширилишини назорат қилиш; халқаро муносабатларда СССР фуқароларининг ҳуқуқлари ва манфаатларини, республикаларнинг ҳуқуқлари ва манфаатларини ҳимоя қилиш; ташқи иқтисодий фаолият асосларини белгилаш; халқаро қарзлар ва кредитлар тўғрисида битимлар тузиш, Иттифоқнинг ташқи давлат қарзини тартибга солиш; ягона божхоналар иши; Иттифоқнинг иқтисодий зонаси ва денгизнинг соҳилга яқин жойлари табиий бойликларини муҳофаза қилиш ва улардан оқилона фойдаланиш.

— Иттифоқнинг ижтимоий-иқтисодий тараққиёти стратегиясини аниқлаш ва Умумиттифоқ бозорини вужудга келтириш учун шароит яратиш; умумий валютага асосланган яхлит молия, кредит, пул, солиқ, суғурта ва нархнаво сиёсатини ўтказиш; Иттифоқнинг олтин захирасини, олмос ва валюта жамғармаларини вужудга келтириш ва улардан фойдаланиш; Умумиттифоқ дастурларини ишлаб чиқиб, амалга ошириш; Иттифоқ бюджетининг ижросини ва келишиб олинган пул чиқарилишини назорат қилиш; маҳаллий ривожланиш ҳамда табиий офатлар ва фалокатларнинг оқибатларини тугатиш Умумиттифоқ фондларини вужудга келтириш; стратегик захираларни яратиб қўйиш; ягона Умумиттифоқ ҳисоб китобини юритиш.

— Ёқилғи-энергетика ресурслари соҳасида ягона сиёсат ва мувозанатни ишлаб чиқиш, мамлакатнинг энергетика тизимини, магистрал газ-нефть қувурларини, Умумиттифоқ темир йўлини, осмон ва денгиз транспортини бошқариш; табиатдан фойдаланиш ва атроф-муҳитни муҳофаза қилиш, ветеринария, эпизоотия ва ўсимликлар карантини асосларини белгилаб бериш; республикалараро аҳамиятга молик бўлган сув хўжалигини ва ресурсларни бошқариш соҳасидаги ишларни мувофиқлаштириб туриш.

— Иш билан таъминлаш, аҳолининг кўчиб юриши, меҳнат шароити, меҳнатга ҳақ тўлаш ва уни муҳофаза қилиш, ижтимоий таъминот ва суғурта, халқ таълими, соғлиқни сақлаш, жисмоний тарбия ва спорт масалаларига оид ижтимоий сиёсат асосларини белгилаб бериш; жумладан фуқаролар бир республикадан иккинчисига кўчиб борганида пенсия таъминоти ва бошқа ижтимоий кафолатларни сақлаш асосларини белгилаш; даромадларни индекслаш ва кафолатланган тирикчилик минимуми ягона тартибини белгилаш.

— Тағ-заминли илмий-тадқиқотларни ташкил этиш ва фан-техника тараққиётини рағбатлантириш, илмий ҳамда педагог кадрлар тайёрлаш ва уларни аттестациядан ўтказишнинг умумий қоидалари ҳамда мезонларини белгилаш; даволаш воситалари ва усулларидан фойдаланишнинг умумий тартибини аниқлаб қўйиш; миллий маданиятларни ривожлантиришга ва ўзаро бойитишга кўмаклашиш; оз сонли халқларнинг азалий яшаш муҳитини сақлаб қолиш, уларнинг иқтисодий ва маданий равнақи учун шароит яратиш.

— Иттифоқ Конституциясига ва қонунларига, Президентнинг Фармонларига, Иттифоқ ваколати доирасида қабул этилган қарорларга риоя этилишини назорат қилиш; Умумиттифоқ криминалистика ҳисобот-ахборот тизимини вужудга келтириш; бир неча республика ҳудудида содир этилган жиноятларга қарши курашни уюштириш; ахлоқ тузатиш муассасаларини ташкил қилишнинг ягона тартибини белгилаб қўйиш.

7-модда. **Иттифоқ давлат идораларининг ваколатларини ҳамда Иттифоқ ва республикалар давлат идораларининг биргаликдаги ваколатларини амалга ошириш тартиби**

Биргаликдаги ваколат доирасига киритилган масалалар Иттифоқ ва уни ташкил этувчи давлатларнинг ҳокимият ҳамда бошқарув идоралари томонидан келишиб олиш, махсус битимлар тузиш, Иттифоқ ва республикаларнинг қонун асосларини ҳамда шу асосларга мувофиқ республикаларнинг қонунларини қабул этиш йўли билан ҳал қилинади. Иттифоқ идораларининг ваколат доирасига киритилган масалалар улар томонидан бевосита ҳал этилади.

5- ва 6-моддаларда фақат Иттифоқ ҳокимият ва бошқарув идораларининг ихтиёрида ёки Иттифоқ билан республикалар идораларнинг биргаликдаги ваколати соҳасига бевосита киритилмаган ваколатлар республикалар ихтиёрида қолади ҳамда улар томонидан мустақил равишда ёки ўз ўрталаридаги икки томонлама ва кўп томонлама битимлар асосида ҳал этилади. Шартнома имзоланганидан кейин Иттифоқ ва республикалар бошқарув идораларининг ваколатлари тегишли равишда ўзгартирилади.

Шартнома қатнашчилари Умумиттифоқ бозори қарор топа борган сайин иқтисодиётнинг давлат йўли билан бевосита бошқариш соҳаси қисқара боришига асосланадилар. Бошқарув идоралари ваколатларининг ҳажмини зарур тарзда қайта тақсимлаш ёки ўзгартириш Иттифоқни ташкил этувчи давлатларнинг розилиги билан амалга оширилади.

Иттифоқ идораларининг ваколатларини амалга ошириш ёки Иттифоқ билан республикалар идоралари қўшма ваколатлари соҳасидаги ҳуқуқларни рўёбга чиқариш ва мажбуриятларни ижро этиш масалалари хусусидаги баҳслар келиштирув тартиб қоидалари воситаси билан ҳал этилади. Келишувга эришилмаган тақдирда низолар Иттифоқ конституциявий судининг муҳокамасига топширилади.

Иттифоқни ташкил этувчи давлатлар Иттифоқ идораларининг ваколатларини рўёбга чиқаришда шу идораларни биргаликда тузиш, шунингдек қарорларни келишиб олиш ва уларни ижро этиш махсус тартиб-қоидаси воситаси орқали қатнашадилар.

Ҳар бир республика Иттифоқ билан шартнома тузиш орқали ўзининг айрим ваколатларини амалга оширишни унга қўшимча равишда топшириши, Иттифоқ эса барча республикаларнинг розилиги билан ўз ваколатларидан айримларини бир ёки бир неча республика ҳудудида амалга оширишни уларга топшириши мумкин.

8-модда. **Мулкчилик**

Иттифоқ ва уни ташкил этувчи давлатлар мулкчиликнинг барча шакллари эркин ривожланишини, улар ҳимоя этилишини таъминлайдилар ҳамда ягона Умумиттифоқ бозори доирасида корхоналар ҳамда хўжалик ташкилотларининг ишлаши учун шароит яратадилар.

Ер, ер ости бойликлари, сув, бошқа табиий ресурслар, ўсимлик ва ҳайвонот дунёси республикаларнинг мулки бўлиб, улар халқларининг дахлсиз бисотидир. Уларга эгалик қилиш, улардан фойдаланиш ва уларни тасарруф этиш тартиби (мулкчилик ҳуқуқи) республикаларнинг қонунларида белгиланади. Бир неча республика ҳудудида жойлашган ресурсларга нисбатан мулкчилик ҳуқуқи Иттифоқ қонунларида белгиланади.

Иттифоқни ташкил этувчи давлатлар Иттифоқ ҳокимият ва бошқарув идоралари зиммасига юклатилган ваколатларни амалга ошириш учун зарур бўлган давлат мулки объектларини Иттифоққа топширадилар.

Иттифоқ мулки бўлган мол-мулкдан уни ташкил этган давлатларнинг муштарак манфаатлари йўлида, шу жумладан орқада қолган минтақаларни жадал ривожлантириш манфаатлари йўлида фойдаланилади.

Иттифоқни ташкил этувчи давлатлар ушбу шартнома тузилган пайтда мавжуд бўлган Иттифоқ олтин захирасидаги, олмос ва валюта жамғармаларидаги ўз улушига ҳақлидирлар. Хазиналарни янада кўпайтиришда ва улардан фойдаланишда мазкур давлатларнинг иштироки алоҳида битимларда белгиланади.

9-модда. **Иттифоқ солиқлари ва йиғимлари**

Иттифоқ бюджетининг Иттифоққа топширилган ваколатларни амалга ошириш билан боғлиқ бўлган харажатларни пул билан таъминлаш учун Иттифоқ тақдим этган харажатлар моддалари асосида республикалар билан келишиб белгиланган ва аниқлаб қўйилган музд ставкаларидаги ягона Иттифоқ солиқлари ва йиғимлари белгиланади. Иттифоқ бюджети харажатларини шартнома қатнашчилари назорат қиладилар.

Умумиттифоқ дастурлари манфаатдор республикаларнинг улуш тарзидаги ажратмалари ва Иттифоқ бюджети ҳисобидан пул билан таъминланади. Умумиттифоқ дастурларининг ҳажми ва мақсади Иттифоқ билан республикалар ўртасидаги битимлар орқали уларнинг ижтимоий-иқтисодий ривожланиши кўрсаткичларини эътиборга олиб тартибга солинади.

10-модда. **Иттифоқ Конституцияси**

Иттифоқ Конституцияси ушбу шартномага асосланади ва унга зид бўлмаслиги керак.

11-модда. **Қонунлар**

Иттифоқ қонунлари, уни ташкил этувчи давлатларнинг Конституциялари ва қонунлари ушбу шартноманинг қоидаларига зид бўлмаслиги керак.

Иттифоқ ихтиёридаги масалаларга доир Иттифоқ қонунлари республикалар ҳудудида устунликка эга бўлади ва ижро этиш учун мажбурийдир.

Иттифоқ ихтиёрига топширилган масалалардан ташқари барча масалаларга оид республика қонунлари унинг ҳудудида устунликка эга бўлади.

Башарти Иттифоқ қонуни ушбу шартномани бузса, республиканинг ўз ваколатлари доирасида қабул этган Конституциясига ёки қонунларига зид бўлса, республика ўз ҳудудида Иттифоқ қонунининг амал қилишини тўхтатиб қўйишга ва унинг юзасидан норозилик билдиришга ҳақлидир.

Иттифоқ Конституциясига ёки ўз ваколатлари доирасида қабул этган қонунларига зид бўлса, унинг юзасидан Иттифоқ норозилик билдиришга ва унинг амал қилишини тўхтатиб қўйишга ҳақлидир.

Низолар Иттифоқ конститутциявий судига топширилади, мазкур суд бир ой давомида узил-кесил қарор қабул қилади.

III. ИТТИФОҚ ИДОРАЛАРИ

12-модда. **Иттифоқ идораларининг тузилиши**

Иттифоқ ҳокимият ва бошқарув идоралари халқларнинг эркин хоҳиш-ирода билдириши асосида ва Иттифоқни ташкил этувчи давлатларнинг вакиллари иштирокида тузилади. Улар ушбу шартноманинг қоидаларига ва Иттифоқ Конституциясига қатъий мувофиқ равишда иш кўрадилар.

13-модда. **ССР Иттифоқи Олий Кенгаши**

Иттифоқнинг қонун чиқарувчилик ҳокимиятини ССР Иттифоқининг Олий Кенгаши амалга оширади, у икки палатадан — Республикалар Кенгаши ва Иттифоқ Кенгашидан иборат бўлади.

Республикалар Кенгаши республикаларнинг Олий ҳокимият органлари юборган вакиллардан иборат бўлади. Республикалар Кенгашида республикаларнинг ва миллий-ҳудудий тузилмаларнинг депутатлик ўринлари шартнома имзоланган пайтда СССР Олий Кенгашининг Миллатлар Кенгашида улар эга бўлган ўринлардан кам бўлмайди.

Шу палатанинг Иттифоқ таркибига бевосита кирувчи республикалардан барча депутатлари масалаларни ҳал этишда битта умумий овозга эга бўлади. Вакилларни сайлаш тартиби ва уларнинг нормалари республикаларнинг махсус битимида ва ССР Иттифоқининг сайлов қонунида белгилаб берилади.

Иттифоқ Кенгаши бутун мамлакат аҳолиси томонидан тенг сонли сайловчилар бўлган сайлов округлари бўйича сайланади. Бунда Иттифоқ Кенгашида шартномада қатнашувчи барча республикаларнинг вакиллари бўлиши кафолатланади.

Иттифоқ Олий Кенгашининг палаталари СССР Конституциясига биргаликда ўзгартишлар киритади; СССР таркибига янги давлатларни қабул қилади; Иттифоқнинг ички ва ташқи сиёсати асосларини белгилайди; Иттифоқ бюджетини ва унинг ижроси ҳақидаги ҳисоботни тасдиқлайди; уруш эълон қилади ва сулҳ тузади; Иттифоқ чегараларининг ўзгаришини тасдиқлайди.

Республикалар Кенгаши Иттифоқ идораларини ташкил этиш ва уларнинг фаолият тартиби тўғрисида қонунлар қабул қилади; республикалар ўртасидаги муносабатлар масалаларини кўриб чиқади; ССР Иттифоқининг халқаро шартномаларини ратификация қилади; ССР Иттифоқининг Вазирлар Маҳкамаси тайинланишига розилик беради.

Иттифоқ Кенгаши СССР фуқароларининг ҳуқуқлари ва эркинликларини таъминлаш масалаларини кўриб чиқади ҳамда Республикалар Кенгашининг ваколатига топширилган масалалардан бошқа барча масалалар юзасидан қонунлар қабул қилади.

Иттифоқ Кенгаши қабул қилган қонунлар Республикалар Кенгаши томонидан маъқулланганидан кейин кучга киради.

14-модда. **Мустақил Совет Республикалари Иттифоқининг Президенти**

Иттифоқ Президенти — Иттифоқ давлатининг бошлиғи бўлиб, у олий ижроия-бошқарув ҳокимиятига эгадир.

Иттифоқ Президенти Иттифоқ Шартномасига, Иттифоқ Конституцияси ва Қонунларига риоя этилиши кафили бўлади; Иттифоқ Қуролли Кучларининг Бош қўмондони; чет эллар билан муносабатларда Иттифоқ номидан иш қилади; Иттифоқнинг халқаро мажбуриятлари бажарилишини назорат қилади.

Президент Иттифоқ фуқаролари томонидан ялпи, тенг ва тўғри сайлаш ҳуқуқи асосида яширин овоз бериш йўли билан 5 йил муддатга ва кўпи билан сурункасига икки муҳлатга сайланади. Умуман Иттифоқда ва уни ташкил этувчи давлатларнинг кўпчилигида овоз беришда қатнашган сайловчилар овозларининг ярмидан кўпроғини олган номзод сайланган ҳисобланади.

15-модда. **ССР Иттифоқининг Вице-президенти**

ССР Иттифоқининг Вице-президенти ССР Иттифоқининг Президенти билан бирга сайланади. Иттифоқ Вице-президенти Иттифоқ Президентининг ваколати билан унинг айрим вазифаларини бажаради ҳамда СССР Президенти бўлмаган вақтда ва у ўз вазифаларини бажариш имконияти бўлмаганида унинг ўрнини босади.

16-модда. **ССР Иттифоқи Вазирлар Маҳкамаси**

Иттифоқ Вазирлар Маҳкамаси Иттифоқ ижроия ҳокимияти идораси бўлиб, Иттифоқ Президентига бўйсунади ва Олий Кенгаш олдида жавоб беради.

Вазирлар Маҳкамаси Иттифоқ Президенти томонидан Иттифоқ Олий Кенгашининг Республикалар Кенгаши билан келишиб тузилади.

Иттифоқ Вазирлар Маҳкамасининг ишида республикалар ҳукуматларининг бошлиқлари ҳал қилувчи овоз ҳуқуқи билан қатнашадилар.

17-модда. **ССР Иттифоқи Конституциявий суди**

ССР Иттифоқи Конституциявий суди СССР Президенти ва СССР Олий Кенгаши палаталаридан ҳар бири томонидан тенг негизларда тузилади.

Иттифоқ Конституциявий суди Иттифоқ ва республикаларнинг Қонун ҳужжатлари, Иттифоқ Президентининг ва республикалар президентларининг Фармонлари, Иттифоқ Вазирлар Маҳкамасининг меъёрий ҳужжатлари Иттифоқ Шартномасига ва Иттифоқ Конституциясига мувофиқлиги тўғрисидаги масалаларни кўриб чиқади, шунингдек Иттифоқ билан республикалар ўртасидаги, республикалар ўртасидаги низоларни ҳал этади.

18-модда. **Иттифоқ (федерал) судлари**

Мустақил Совет Республикалари Иттифоқининг Олий суди, Иттифоқ Олий ҳакамлик суди, Иттифоқ Қуролли Кучларидаги судлар — Иттифоқ (федерал) судларидир.

Иттифоқ Олий суди ва Иттифоқ Олий ҳакамлик суди Иттифоқ ваколатлари доирасида судлов ҳокимиятини амалга оширади. Республикалар олий суд, ҳакамлик идораларининг раислари лавозимларига кўра тегишли равишда Иттифоқ Олий суди ва Иттифоқ Олий ҳакамлик суди таркибига кирадилар.

19-модда. **ССР Иттифоқи прокуратураси**

Иттифоқ Бош прокурори республикаларнинг бош прокурорлари (прокурорлари) ва уларга бўйсунувчи прокурорлар Иттифоқнинг Қонун ҳужжатлари ижро этилишини назорат қиладилар.

Иттифоқ Бош прокурори Иттифоқ Олий Кенгаши томонидан тайинланади ва унга ҳисоб беради.

Республикаларнинг бош прокурорлари (прокурорлари) уларнинг қонун чиқарувчи Олий идоралари томонидан тайинланади ва лавозимларига кўра Иттифоқ прокуратураси ҳайъати таркибига киради. Улар Иттифоқ Қонунларининг ижро этилишини назорат қилиш соҳасидаги фаолиятида ўз давлатларининг қонун чиқарувчи Олий идораларига ҳам, шунингдек Иттифоқ Бош прокурорига ҳам ҳисоб берадилар.

IV. ЯКУНЛОВЧИ ҚОИДАЛАР

20-модда. **ССР Иттифоқидаги миллатлараро алоқа тили**

Республикалар ўз давлат тили (тиллари)ни мустақил равишда белгилайдилар. Шартнома қатнашчилари рус тилини ССР Иттифоқидаги миллатлараро алоқа тили, деб тан оладилар.

21-модда. **Иттифоқ пойтахти**

ССР Иттифоқининг пойтахти — Москва шаҳридир.

22-модда. **Иттифоқнинг давлат рамзлари**

ССР Иттифоқи давлат гербига, байроғига ва мадҳиясига эга бўлади.

23-модда. **Шартноманинг кучга кириши**

Ушбу шартнома Иттифоқни ташкил этувчи давлатлар Олий давлат ҳокимият идоралари томонидан маъқулланади ва уларнинг мухтор делегациялари имзолаган пайтдан бошлаб кучга киради.

Уни имзолаган давлатлар учун ўша кундан эътиборан ССР Иттифоқини ташкил этиш тўғрисидаги 1922 йил шартномаси кучини йўқотди, деб ҳисобланади.

Шартнома кучга кириши билан уни имзолаган давлатлар учун энг кўп қулайлик тартиби амал қила бошлайди.

Мустақил Совет Республикалари Иттифоқи билан Совет Социалистик Республикалари Иттифоқи таркибига кирувчи, аммо ушбу шартномани имзоламаган республикалар ўртасидаги муносабатлар ССР Иттифоқи қонунлари, ўзаро мажбуриятлар ва битимлар асосида тартибга солиниши лозим.

24-модда. **Шартнома бўйича масъулият**

Иттифоқ ва уни ташкил этувчи давлатлар қабул этилган мажбуриятларнинг бажарилиши учун ўзаро масъул бўладилар ва ушбу шартномани бузиш оқибатида етказилган зарарнинг ўрнини қоплайдилар.

25-модда. **Шартномани ўзгартириш ва тўлдириш тартиби**

Ушбу шартнома ёки унинг айрим қоидалари Иттифоқни ташкил этувчи барча давлатларнинг розилиги билангина бекор қилиниши, ўзгартирилиши ёки тўлдирилиши мумкин.

Заруратга қараб, шартномани имзолаган давлатлар ўртасидаги келишувга мувофиқ унга иловалар қабул этилиши мумкин.

26-модда. **Иттифоқ олий идораларининг давомийлиги**

Давлат ҳокимияти ва бошқарувини амалга оширишда узилиш бўлмаслиги учун Совет Социалистик Республикалари Иттифоқининг Олий қонун чиқарувчи, ижроия ва судлов идоралари ушбу шартномага ва СССРнинг янги Конституциясига мувофиқ Мустақил Совет Республикалари Иттифоқининг Олий давлат идоралари тузилгунга қадар ўз ваколатларини сақлаб қоладилар.

КПСС Дастури лойиҳаси муҳокамада

ДАВР ТАЛАБЛАРИ АКС ЭТГАН

Янги дастур лойиҳасининг ибратли жиҳати шундаки, у ўтган дастурлардан фарқли ўлароқ, турли мақсадларни ифодалаб беришда реал воқеликка асосланган. Лойиҳада баён қилинган мақсадлар, фикримча, жамиятни ҳаяжонга солиб турган муаммолардан ажралиб қолмаганлиги, яъни соф ғояларгагина асосланмаганлиги билан муҳимдир.

Дастур лойиҳаси қуйидаги сўзлар билан якунланган: «Социализм, демократия, тараққиёт — Совет Иттифоқи Коммунистик партиясининг мақсадлари ана шундай. Ишончимиз комилки, бу мақсадлар халқларнинг манфаатларига ҳам мос келади».

Бир қараганда, бу сўзлар олдин ҳам такрорланган, «сийқаси чиққан», эски гапларга ўхшайди, чунки социализм тўғрисидаги баландпарвоз ташвиқот, кенг халқ оммаси дунёқарашида «энг тўғри, энг одил ва ҳоказо» тушунчаларни шакллантириб, жамиятимизни амалда реал воқеликдан ажратиб қўйган эди. Натижада биз «идеал» деб билган, аслида эса соф гуманитар жамият қамровига торлик қиладиган «казарма социализми» тангликка учради. Ҳозир кўпгина кишилар, кўпроқ кексалар, эски вақтлардаги маъмурчиликни, тартиб-интизомни, тараққиётни рўкач қилиб, бугунги тангликни қайта қуриш, чекиниш оқибати деб ўйламоқдалар. Шахсан мен, оддий коммунист сифатида бу фикрга қаршиман.

Холислик учун айтиб ўтиш керак бу фикрлар менда ҳам бўлган эди, лекин ўтмиш хатолари, камчиликлари «очиб ташлангандан» кейин хулосам ўзгарди. Оммавий қатағонлар, тоталитар-бюрократик системанинг вужудга келтирилиши, социализм йўналишидан чекинишнинг асосий кўринишлари бўлган. Лойиҳада бу аниқ ва лўнда ифодалаб берилган. Бироқ яқин ўтмишдаги хатоларга берилган сиёсий баҳони ҳам эслатиб, хулосаларни баён қилиш керак эди. Кўплар ҳақли равишда жамиятимизда йиғилиб қолган танглик оқибатларининг намоён бўлишини «афғон уруши» масаласига боғлашади. «Тарих сабоқлари» бўлимида шу масалалар эслатиб ўтилса, ҳамда хулосалар баён этилса яхши бўларди. Чунки мамлакатимиз жаҳон ҳамжамиятига қўшилишга ҳаракат қилаётган ҳозирги пайтда ва келгуси сиёсатда, ўзга мамлакатлар суверенитетини ҳурмат қилиш, уларнинг ички ишларига аралашмаслик, ташқи сиёсий фаолиятда қурол кучига таянмасликка интилишнинг аҳамияти жуда катта, менимча.

Лойиҳанинг «Яқин вақтлардаги мақсадларимиз» бўлими ҳам менда катта қизиқиш уйғотди. Умуман олганда, бу бўлимда ҳаётимизнинг барча соҳалари қамраб олинган. Бироқ янада тўлароқ бўлиши учун баъзи бир қўшимчалар киритиш керак.

Маълумки, хотин-қизларимиз иқтисодиётнинг бозор муносабатларига ўтиш жараёнида кўп жиҳатдан ижтимоий-ҳуқуқий ҳимояга муҳтожлик сезишмоқда. Тўғри, кўп хайрли ишлар қилинди, бироқ дастурда ҳам бунга етарлича эътибор берилиши керак. Шу сабабли «ижтимоий соҳада» қисмидаги «...оналик ва болаликни ҳимоя қилиш» жумлаларидан олдин **«хотин-қизлар ҳуқуқини»** деган сўзларини қўшиб қўйишни таклиф қиламан.

Назаримда, таълим-тарбия муассасаларига ҳам кам эътибор берилган. Дастур қабул қилинаётганда «маориф, фан ва маданият соҳаларида» қисмига ҳам баъзи бир ўзгаришлар киритиш керак.

«Партия кимларнинг манфаатини ифодалайди», «Сиёсий ҳаракатлар партияси учун» бўлимларида баён этилган фикрларга эса тўлиқ қўшиламан. Бу фикрларда давр руҳи, талаблари тўлиқ акс этган деб ҳисоблайман.

Мадина АРСЛОНОВА, КПСС аъзоси, ўқитувчи.

Замон ва эътиқод

МЕН НЕГА ПАРТИЯГА КИРДИМ?

«Давримизнинг ақлу идроки, виждони ва шарафи». Коммунистик партияга В. И. Ленин шундай баҳо берган эди. Бу таъриф айтилгандан сўнг неча ўн йиллаб вақт ўтди, бироқ яқин вақтгача у ҳеч кимда эътироз уйғотмади. Доҳийнинг бу таърифи ҳақиқат сифатида қабул қилиниб, кўпгина даргоҳларда катта-катта ҳарфлар билан кўзга кўринарли жойларга ёзиб қўйилди. Жамиятимизда мавжуд бўлган кўплаб муаммоларни, қийинчиликларни коммунистик партиянинг фаолиятидан қидираётганлар эса, ҳозирги пайтда очиқдан-очиқ бу таърифни хато деб баҳолашмоқда, фикрларини асослаш учун партия сафини тарк этаётганларни мисол қилиб келтиришга уринишмоқда. Тўғри, партия сафига ҳамиша ҳам етук кишилар қабул қилинавермади ва шу билан бирга партия сиёсати, фаолияти ҳам ҳамиша равон бўлмади. Буни биринчи бўлиб тан олган ҳам коммунистлар бўлди. Эндиликда партиянинг мавқеини мустаҳкамлаш кўп жиҳатдан унинг барқарорлигига, яъни фидокор, жонкуяр кишилар билан сафларининг кучайишига боғлиқ бўлиб қолди. Партия аъзолари ҳозир илгариги имтиёзларга эга эмас. Шундай экан, нима мақсадда унинг сафларига аъзо бўлишмоқда. Бу саволга жавоб топиш учун биз партия сафига аъзо бўлаётганлар билан суҳбатлар уюштиришга қарор қилдик. Биринчи мусоҳаба Тошкент Давлат дорилфунуни биология куллиёти декани, профессор Б. З. Зарипов билан.

— Бакриддин Зарипович, партияга кириш учун ёзган аризангизнинг мазмунини эслай оласизми?

— Албатта. Партияга мен ўтган йили аъзо бўлдим. Бироқ бу истак менда 20 йилча олдин туғилган эди. 1970 йилда Низомий номли педагогика олий билимгоҳининг биология куллиётини тугатиб, Ўзбекистон Фанлар академияси физиология институтига лаборант бўлиб борганимда партияга қабул қилишларини сўраб ариза ёзгандим. Унинг мазмуни қуйидагича эди: «Мени коммунистик партия сафига қабул қилишларингни сўрайман. Коммунистик жамиятни қуришда ва ривожлантиришда олдингилар сафида бўлишни истайман». У пайтда коммунист бўлиш мансабга кўтарилишдек гап эди. Таниш-билишчилик қилиб коммунист номини олишга интилганлар ҳам бўлган. Мендай суянчиғи йўқларнинг аризалари папкаларда қолиб кетаверарди. 1986 йилда Тошкент Давлат дорилфунунининг биология факультетига ишга келганимдаёқ, «ҳозирги оғир шароитда коммунистик партияга ёрдам беришга ва обрўсини тиклашга бор кучим билан ҳиссамни қўшишга ваъда бераман», деган сўзлар билан яна ариза ёздим. Куллиёт коммунистлари, жамоаси мени кўп синаб кўришди ва партия аъзолигига лойиқ деб топишди.

— Ҳозирги вақтдаги коммунистик партиянинг мавқеига қандай қарайсиз?

— Бир вақтлар ўтган хато ва камчиликлар бугунга келиб партиянинг мавқеига таъсир қиляпти, албатта. Ҳозирги сиёсатимизда ҳам умуман, хато қилинмаяпти, деб айтолмайман. Партиянинг ишлари ҳамиша ҳам замон талаблари билан ҳамнафас бўлолмаяпти. Аслида эса аксинча, бўлиши керак эди. Диний таълимотлар, унга ишонувчанлик олдинлаб кетди. Мана шу ҳолларни тўғри баҳолаб, яхши томонларини ўрганишимиз, иш фаолиятимизда ҳисобга олишимиз керак. Партия жамиятимизнинг энг илғор, тараққийпарвар кучларини бирлаштириши лозим. Шундагина унинг мавқеини оширишимиз мумкин.

— Коммунистик ғояларга кўплар ишончсизлик билан қарайдиган бўлиб қолишди. Шунга сизнинг муносабатингиз қандай?

— Дастлабки йилларда илгари сурилган коммунистик ғояларга асосланган йўналиш тўғри бўлган деб ўйлайман. Кейинчалик бу ғоялар ўз изидан бормай, бошқа йўналишга бурилиб кетди. Биз турғунлик йиллари деб атаётган даврни эсласам, ғоялар талқинининг бузилганига иқрор бўламан. Ура-урачилик авж олиб кетди. Кўп нарсаларга баҳо беришда холис, хулоса чиқарилмади. Масалан, Амир Темур каби бобоқалонларимизга, темурийларга, умуман тарихга бир ёқлама, кўпинча тескари баҳо берилди. Ҳозир халқ тилини, урф-одатларини, тарихни ўрганиш, ривожлантириш учун қилинаётган ишлар, ўйлайманки, коммунистик ғояларнинг асл мақсадидан келиб чиққан. Коммунистик ғоялар том маънода давр талаблари билан ҳамқадам бўлолгандагина халқ ишончини қозона олади.

— Коммунист-олим деган тушунчани қандай баҳолайсиз?

— Олимда нимаики маданий бойлик бўлса уни жамият берган. Олим бор билимини, кучини шу жамият равнақи учун хизмат қилдириши лозим. Коммунист олим эса фикримча, бу масъулиятни янада чуқурроқ, теранроқ, тўлароқ ҳис қилиши керак. Умуман, бошқаларга ибрат бўлсаккина, уларга таъсир кўрсатишимиз, орқамиздан эргаштира олишимиз мумкин. Олимларда бу ҳис етарлича ривожланган. Кўпчилик олимлар партиясиз бўлсалар-да, коммунистик ғояларга эътиқодли бўлишади.

— Кўппартияликка қандай муносабатдасиз?

— Кўппартиялик бўлгани яхши. Рақобатлашув асосида бир-бирларининг камчилик ва нуқсонларини кузатиб тўғрилаб боришади. Халқнинг ишончини қозониш учун бир-биридан яхши ишлар қилишга, илғор дастурларни илгари суришга интилишади. Биологияда «табиий танланиш» деган ибора бор. Табиий шароитга мослашмаган турларни табиат ўзи чиқитга чиқариб ташлайди. Жамиятда ҳам худди шундай «табиий танланиш» бўлиши керак. Мослашмаган турларни табиат суриб қўйганидек, жамиятнинг ўзгарувчан ҳавосида ўзини йўқотиб қўйган партияни халқнинг ўзи четкага суриб қўяди.

— Шу кунларда бирор ҳамкасабангиз партиядан чиқса унга нима деган бўлардингиз?

— Партияга кириш ёки чиқиш ҳар кимнинг шахсий иши. Бунга у ҳуқуқли. Юқорида айтганимдек, баъзилар партияга шахсий манфаат учун кириб олганлар. Партиянинг мавқеи юқори кезларда коммунист номини улар ўзларига қалқон қилиб олишган эди. Энди бўлса... Яна бир хил тоифадаги кишилар эса чуқур эътиқодга эга эмас. Партияга кириш олдидан коммунистик ғояларга, партия сиёсатига, фаолиятига ҳамда келажагига юзаки ишонч билан қарашган. Унинг туб моҳиятини англаб етишмаган. Мустаҳкам эътиқод бўлмаган кишида эса, шубҳа ва гумонлар туғилавериши табиий. Шунинг учун партияга кираётганларга ҳам, чиқаётганларга ҳам «етти ўлчаб бир кес» деган халқ нақлини бир эслатиб қўйсак ёмон бўлмасди.

— Коммунист сифатида нималар қилмоқчисиз?

— Биз коммунистлар зиммасида жуда мураккаб вазифалар турибди. Буларнинг барчаси менинг ҳам зиммамга масъулият юклайди. Ҳар доим партия фаолиятининг ҳар бир кунига масъулият билан ёндошишга, шу асосда ҳаракат қилишга интиламан.

Суҳбатни ТошДД толиблари Азамат САФАР ва Баҳром МИРЗОлар уюштиришди.

МАСЪУЛИЯТ МЕЗОНЛАРИ

ВИЛОЯТ ХАЛҚ ХЎЖАЛИГИНИ КУЗГИ-ҚИШКИ МАВСУМГА ТАЙЁРЛАШ БЎЙИЧА ШТАБНИНГ БИРИНЧИ КЎЧМА МАЖЛИСИ БЎЛИБ ЎТДИ

Куз эшик қоқиб турибди. Август ойи ҳам охирлаб бормоқда. Ёғин-сочинли кунлар бошланишига ҳам кўп қолгани йўқ. Қиш ғамини ёзда е, деган халқимизнинг ажойиб мақолига амал қилган ютқазмаслиги ҳаммага маълум. Шунинг учун штаб ҳам ўз фаолиятини зудлик билан бошлаб юборди. Унинг биринчи мажлиси Бекободда ўтказилди. Бу ерда уй-жой даҳаларини иссиқлик билан таъминлаш, сабзавот-мевалар сақланадиган омборларни қиш мавсумида ишлашга ҳозирлаш бўйича аниқ масалалар ҳал қилинди.

Бекободнинг танланиши бежиз эмас эди. У вилоятдаги энг чекка шаҳар ҳисобланади. Кўпинча айрим тошкентлик раҳбарларнинг лозим даражада эътиборидан четда қоларди, чунки улар учун анча яқин жойлашган шаҳарлар ва ноҳиялардаги муаммолар билан шуғулланиш «осонроқ» эди. Йирик саноат шаҳри билан боғлиқ бўлган муаммолар билан шуғулланишни орқага суришарди. Ўзлари уддалашади, деб ўйлашарди. Улардаги заводлар кўп нарсага қодир, етарли даражада маблағ ва моддий имкониятларга эга, деб ҳисобланиларди. Саноатнинг маҳаллий Кенгашларга маромига етмаган ёрдами тажрибасини ҳам штабда кўриб чиқиш назарда тутилган эди. Шунинг учун ҳам вилоят ижроия қўмитаси раҳбарлари, уй-жой-коммунал хўжаликлари, савдо хизматлари, соғлиқни сақлаш ва халқ таълими муассасаларини қишда ишлашга тайёрлаш бўйича масъул бўлган бошқармалар раҳбарлари эрта тонгданоқ жойларда ишлар аҳволини текширишга киришдилар.

БАРТЕР ТЎСИҚЛАР

Бекободдаги магазинлар саранжом-саришта ва шинам. Йирик озиқ-овқат маҳсулотлари дўконларида қаҳвахоналар бор, бу ерда қандайдир дақиқалар давомида у-бу егуликни тамадди қилиб олиш ва бир пиёла шарбат ичиш мумкин. Сабзавот бўлимлари харидорлар учун қулай бўлсин, деб кўчаларга кўчирилган. Албатта, сабзавот ва меваларнинг турлари бозорникича бўлмаса ҳам уларнинг сифати ва нархи анча дуруст. Чунончи, бир килограмм карам 90 тийин, помидор 30 тийин, пиёз 96 тийин, олма 70 тийин, шафтоли 1 сўм 70 тийин туради. Барча дўконларнинг мудирлари, чунончи, шаҳар савдо идораси директори Ш. Г. Эрматовнинг ҳам ёш эканлиги бизни ҳайратга солди. «Бу сунъий ёшартириш эмас, — мийиғида кулиб гапирди директор. — Ҳаётнинг ўзи харидорларга хизмат қилишнинг янги шаклларини излаш, уларнинг эҳтиёжлари ва шикоятларига зудлик билан ёндашишга мажбур қилмоқда. Ёшлар эса тез ишлаша олади. Бунинг учун уларда касб билими етарли бўлса бас. Бироқ улар ҳам бугунги кунда ҳал қилиниши мураккаб муаммоларга дуч келмоқдалар».

Тушликдан кейин. Кўчалар сокин ва фақат 80-дўконда навбатда кўпчилик турибди. Сабаби қанд берилаётган экан. Август ойи нормаси камлиги, бунинг устига у вақтида келтирилмаётганлиги муносабати билан норозиликлар кўпайиб кетди. 86-дўконда эса навбат ҳам, қанд-шакар ҳам йўқ. Дўкон мудири С. Зоирова уҳ тортиб деди: «Савдони биз тартибга солдик. Аҳоли норма бўйича белгиланган ҳамма нарсани вақтида олади. Бироқ ташвишимиз ҳам йўқ эмас. Қанд-шакар масаласи нима бўлади, гўшт олиб келишадими?»

Шу куни шаҳар савдо идорасида бартер савдоси борарди. Қирғизистондаги Новотроицк қанд заводи вакили икки вагон металл жўнатиш учун ҳужжатларни расмийлаштирди. Бунинг эвазига шаҳарга тўрт вагон қанд юборилади. Аҳволдан шундай чиқилмоқда. Бу давримизга хос бўлиб қолди. Металлургия заводи ҳисобига ишлаб чиқаришдан узоқ бўлган муаммолар ҳам ҳал қилинмоқда. Яхшиямки, Бекободда шундай завод бор.

Маҳсулот етказиб берувчи умуман уддасидан чиқилмайдиган талаблар қўйганда бу завод ҳам ёрдам кўрсата олмайди. Қозоғистондаги Семипалатинск гўшт комбинати нарядлар ва фондлар бўлишига қарамай 700 тонна гўштни юборишга шошилмаяпти. У ҳам металл талаб қилмоқда. Иттифоқ Шартномасининг имзоланиши, Ўрта Осиё жумҳуриятлари ва Қозоғистоннинг ноинтеграция жараёнини тугатиш йўлидаги куч-ғайратларининг мувофиқлаштирилиши шундай шартнома мажбуриятлари кўплаб бузилишининг олдини олишга таъсир қилармикин? Бунга фақат ишониш ва кутиш керак. Ҳадемай эса куз бошланади.

ОМБОРЛАРНИ ЁЗДА ТАЙЁРЛА

Шаҳар бозорлар ҳувиллаган вақтни қандай кутиб олади? Савдо ташкилотларини кузги-қишки мавсумга пухта тайёрламай туриб, озиқ-овқат танқислиги билан курашиш машаққатли бўлади. Шаҳар савдо, умумий овқатланиш, сабзавот-мева хўжалиги хизматлари аввало қишлоқ хўжалик маҳсулотларини тайёрлаш ва сақлаш тўғрисида қайғуришлари керак. Бу иш бошланиб кетди.

Бекобод шаҳар савдо идораси 2500 тонна картошкани сақлаш мажбуриятини олди. Тожикистондаги Айний ноҳиясининг ихтисослашган давлат хўжаликлари билан 1500 тонна картошка етказиб бериш юзасидан шартнома бор. Бундан ташқари, 1000 тонна пиёз ҳам қишда сақлаш учун босилади. Бу иш яқин кунларда бошланади. Бекобод ноҳиясидаги «Ленинград» давлат хўжалиги бу сабзавот турини ҳадемай етказиб беришга киришади. Қирғизистондан 400 тоннага яқин дон келтириш тўғрисида шартномалар тузилмоқда.

Шаҳар умумий овқатланиш идораси омборларни ёздаёқ қишга тайёрлашга киришди. Тузлаш омборлари олдиндан қурилди, уларда 200 тонна тузланган маҳсулот сақланиши мумкин. Ошхоналарда тузланган карам ва бодринглар бўлади. Бундан ташқари 20 минг шартли сабзавот консервалари тайёрланади. Пиёз тайёрлашга киришилди.

Мева-сабзавот хўжалигида иш суст бормоқда. Бу йил у 700 тонна картошка, минг тонна пиёз, 160 тонна лавлаги, 400 тонна сабзи, 100 тонна меваларни сақлаш учун босиши керак. Ташкилот раҳбарларининг айтишича, бунинг тўла уддасидан чиқиш мумкин. Бироқ ишлар эндигина бошланди. Ваҳоланки, мева-сабзавот хўжалигининг устунлиги бор, унда тайёр ҳолга келтирилган сабзавот омборлари мавжуд. Бундай омборлар савдо ва умумий овқатланиш идораларида эса етишмайди.

Шаҳар савдо идорасининг қурилаётган омборини кўздан кечирган вилоят ижроия қўмитаси раисининг ўринбосари В. А. Лозицкий маҳаллий раҳбарликка ундан сабзавот сақлаш учун фойдаланишни маслаҳат берди: «Вақт шунақа, ҳеч кимга ишониб бўлмайди. Ўзимизда бўлган нарсани иложи борича кўпроқ тайёрлаш керак. Бунинг учун, ҳатто вақтинча бинолардан ҳам фойдаланиш керак. Томат пастаси балиқ консервалаш заводларида кўп талаб қилинади. Қишда уни алмаштириб, балиқ маҳсулотлари олиш мумкин. Бу оддий бир мисол. Бизнинг вазифамиз аҳолини физиологик норма бўйича озиқ-овқат маҳсулотлари билан таъминлаш. Шаҳарда сабзавотлар ва картошка бўйича дуруст истиқболлар бор. Вилоят тузилган шартнома бўйича Қозоғистондан олинадиган гўштдан ёрдам бериши мумкин. Шундай бўлса ҳам умуман маҳаллий Кенгаш ва хўжалик органларининг фаолиятини озиқ-овқат масалаларини ҳал қилинишидан келиб чиқиб баҳолаймиз. Аҳоли ҳам бизнинг фаолиятимизни шундай мезонлар билан баҳолайди».

«УЗОҚ» ДАВОМ ЭТАДИГАН ИШЛАР

Қозонхоналар дудбўронларидан тутун элас-элас чиқмоқда, автозаправка станцияларида автомашиналар бир неча қатор бўлиб турибди, у ер-бу ерда асфальт ётқизиш учун шағал тўкилган. Совуқ бошланишига ҳали анча бор. Бироқ унга бутун шаҳар пухта ҳозирлик кўрмоқда. Қилинадиган ишлар миқёслари жуда кенг.

Шаҳар иссиқлик тармоқларини тузатиш жуда суст бормоқда. Режада назарда тутилган бир километр ўрнига шу вақтгача бор-йўғи 150 метр тармоқ тузатилган. 2 та катта қозон ҳам ниҳоятда секинлик билан тузатилмоқда, ваҳоланки, уларни иситиш мавсуми бошланишигача тугатиш керак. Бундан ташқари яна 4 та кичик қозон ҳам текширишдан ўтказилиши лозим.

Шаҳар «Водоканал» идораси ҳам катта ҳажмдаги ишларни амалга ошириши лозим. Унинг ихтиёрида 478 километр узунликдаги канализация қувурлари бор. Бу иш яна шунинг учун ҳам жуда масъулиятлики, шаҳарда кўкламда тошқинлар ҳам бўлиб туради.

Вилоят ижроия қўмитаси раисининг ўринбосари Т. А. Ботировни шу куни шаҳарнинг турли жойларида учратиш мумкин эди. Коммунал хўжалиги кенг ва мураккаб. Куни кеча «Водоканал»да авария содир бўлди, алмаштириш учун эса қувурлар етишмаяпти. Яна заводлар ёрдам беришяпти. Акс ҳолда қувурларнинг етишмаслиги фақат Бекободни эмас, нормал ҳаётдан маҳрум қилган бўларди. «Вилоят ташкилотлари шаҳар раҳбарлиги билан ўзаро яхши алоқа ўрнатганлар, — деди Турмуҳаммад Анорович. — Шунинг учун ҳам одатда қишга тайёргарликнинг норматив муддатларига амал қилинмоқда. Масалалар тез ҳал қилиняпти. Уларнинг бири яқин ойларда ҳал этилади. Шаҳар Фарҳод ГЭСи томонидан ҳосил қилинаётган электр энергияни шаҳарга кўпроқ етказиб бериш учун янги кичик станцияни ишга туширишни истамоқда. Вилоят электр тармоқлари корхонасининг эса ўз талаблари бор. Техник талабларнинг айримлари бажарилмаган. Бугунги штаб мажлисида муддатлар бўйича ноаниқликларни бартараф этамиз. Биз бундай нозик мавзуларни узоқ вақт муҳокама қилиб ўтиролмаймиз».

Қурилаётган микрорайондан нарироқда каток пайдо бўлди. Наҳотки, асфальт олиб келишган бўлса. Ишлаш керак. Ёғинли-сочинли кунлар бошланишига қадар шаҳардаги 8 километр йўлга асфальт ётқизилиши лозим.

* * *

Кечқурун вилоят халқ хўжалигини тайёрлаш бўйича штаб мажлисида ташкилотлар ва хизматлар раҳбарлари жойлардаги ишларнинг аҳволи ҳақида гапириб бердилар. Аниқланган камчиликларни бартараф этиш юзасидан қарорлар қабул қилинди. Вилоят ижроия қўмитасининг раиси, штаб раҳбари Э. М. Рўзиев мажлисни олиб борди ва сўзга чиқди.

О. ИВАНЧУК.

ҚИШЛОҚДАГИ ҚУРИЛИШЛАР

Тошкент районидаги қатор хўжаликларда аҳолига қулайликлар яратиш борасида бир қанча хайрли ишлар қилинаяпти. Яқинда районидаги Ленин номли жамоа хўжалигида янги новвойхона ва сабзавот сақлаш учун мўлжалланган, 500 тонна маҳсулот кетадиган омборхона қуриб битказилди.

Навоий номидаги жамоа хўжалигида эса янги болалар боғчаси қурилиб, фойдаланишга топширилди. 280 ўринга мўлжалланган бу боғча спорт майдончалари, ҳовузлари, шинамгина овқатланиш ва дам олиш хоналари билан кишини ўзига жалб қилади.

Т. ЖЎРАЕВ.

ЎЗБЕКИСТОН КОМПАРТИЯСИ ТОШКЕНТ ВИЛОЯТ КОМИТЕТИДА

ОБУНАНИ УЮШҚОҚЛИК БИЛАН ЎТКАЗАЙЛИК

Ўзбекистон Компартияси Тошкент вилоят комитетида шаҳар ва район партия комитетларининг мафкура ишлари билан шуғулланувчи котиблари, шаҳар ва район партия комитетлари бўлим мудирлари, халқ депутатлари шаҳар ва район Кенгашлари раисларининг ўринбосарлари, бир қатор вилоят ташкилотлари раҳбарлари иштирокида кенгаш бўлиб ўтди.

Йиғилганлар олдида Ўзбекистон Компартияси Тошкент вилоят комитети биринчи котиби, халқ депутатлари вилоят Кенгаши раиси С. Д. Сайдалиев нутқ сўзлади. У КПСС Марказий Комитетининг 1991 йил июль Пленуми якунлари тўғрисида сўзлаб берди, меҳнаткашларни байналмилал руҳда тарбиялаш масалаларига алоҳида эътиборни қаратди. Вилоятимиз аҳли кўпмиллатли. Бу ерда йиллар мобайнида ривожланиб келган дўстлик ва ҳамкорлик анъаналарини қўллаб-қувватлаш ва давом эттириш зарур. Шунингдек, одамлар партия ва давлат ғамхўрлигини доимий ҳис этиб турмоқлари учун районлардаги ижтимоий-сиёсий вазиятни назорат остига олиш лозим. Бунда меҳнат интизомининг доимий юксак даражада бўлишига эришиш, ишга нисбатан виждонан муносабатда бўлиш кўникмаларини ҳосил қилиш керак.

Нотиқ вилоят районларидаги маданий-маиший бинолар қурилиши тўғрисидаги, давлат тасарруфидан чиқариш иши қай даражада ривожланиб бориши, озиқ-овқат таъминоти муаммоларини ҳал қилиш учун биринчи навбатда нималар қилмоқ лозимлиги ҳақидаги бир қатор саволларга жавоб берди.

Бу ва шунга ўхшаш кўплаб бошқа муаммоларни ҳал этишда кўп нарса мафкуравий жиҳатдан таъминлашга боғлиқ. Шу маънода рўзномалар улкан аҳамиятга эга. С. Д. Сайдалиев йиғилганларни обуна мавсумини юқори даражада, уюшқоқлик билан ўтказишга, рўзномаларни ҳар бир дала шийпонида, ҳар бир ишчилар бригадасида ўқишларига эришишга даъват этди. Партия ташкилотлари партия нашрларини кенг тарқатиш ишида алоҳида жонбозлик кўрсатишлари керак.

Кенгашда келгуси йилда партия нашрларига обуна бўлиш бўйича ташкилий-сиёсий тадбирлар батафсил муҳокама қилинди. Бу йўналишдаги ишларни жонлантиришнинг аниқ чоралари белгиланди. Мазкур ишнинг муваффақияти «Союзпечать» бўлинмаларининг, жамоатчи матбуот тарқатувчиларнинг жонбозлиги, чаққонлиги, моҳирона ишлашига боғлиқ. Бунда маънавий ва моддий рағбатлантиришдан яхши фойдаланиш муҳимдир. Кенгаш иштирокчилари обуна мавсумини муваффақиятли ўтказишга хизмат қилувчи аниқ таклифлар билдирдилар.

Хусусан жойларда рўзномалар байрамларини, муштарийлар билан учрашувларни, муҳарририятнинг кўчма летучкаларини ва бошқа хил тадбирларни ўтказиш лозимлиги ҳақида гапирилди. Айниқса, бу йилги обуна мавсумида меҳнат фахрийлари, ногиронлар, кам таъминланган одамларни унутмаслик кераклиги таъкидланди. Болалар уйлари ва интернатлар тарбияланувчиларининг рўзнома ва ойномаларга ёзилиши учун маблағлар қидириб топиб, уларнинг бу нашрларга обуна бўлишларига кўмаклашиш лозим.

Кенгашда янги ўқув йилининг бошланиши, халқ таълими ходимларининг август кенгашлари билан боғлиқ масалалар муҳокама қилинди.

Кенгашни Тошкент вилоят партия комитети котиби Ш. И. Жалилов бошқариб борди. Кенгашда халқ депутатлари вилоят Кенгаши раисининг ўринбосари Р. Қ. Турсунов ва вилоят ижроия комитети раисининг ўринбосари Ҳ. Ҳ. Ҳамидовлар иштирок этдилар.

• «Табиат ва инсон» почтасидан •

ҚИММАТЛИ ХОМ АШЁ НОБУД БЎЛМАСИН

АНГРЕН ҳавзаси турли-туман табиий бойликларга жуда бой. Лекин шунга қарамай, бу ерда асосан кўмир, олтин қазиб чиқариш кенг йўлга қўйилган. Бошқа бойликлардан эса кам фойдаланиляпти. Шуни айтиш кифояки, кўмирни олиш давомида унга қўшиб қазиб чиқарилаётган катта ҳажмдаги тоғ жинслари тўғридан-тўғри ташлаб юборилмоқда. Ўз таркибида оқ гил, оҳак, соғ тупроқ, тош қотишма, оҳак гил, кварц қумлари ва бошқа шу каби моддалар бўлган қазилма бойликлари тоғ-тоғ бўлиб уйилиб ётипти. Улар катта майдонларни эгаллаб, атроф-муҳитни ифлослантирмоқда, табиатга путур етказмоқда.

Ваҳоланки, улар чиқинди эмас, қимматли хом ашёлардир. Бу моддаларни турли ишлаб чиқаришда кенг ишлатиш мумкин. Тўғри, бу муҳим ишда ҳеч нарса қилинмаяпти, деб бўлмайди. Дастлабки қадамлар қўйилди. Лекин улар денгиздан томчидек гап. Ҳозирги вақтда жумҳуриятимиз ва қардош Қозоғистондаги қатор корхоналар кўмир билан бирга қазиб чиқарилаётган табиий бойликлардан оз миқдорда фойдаланмоқдалар. Масалан, Қозоғистондаги Бурундой бинокорлик материаллари комбинати, Састепа цемент заводи, жумҳуриятимиздаги Янгийўл, Наманган ғишт заводлари, Ангрендаги керамика комбинати ва бошқа корхоналар шулар жумласидандир. Уларнинг тажрибаси бу хом ашёлардан фойдаланиш яхши самара беришини кўрсатиб турибди.

Уларни кўпроқ ва кенгроқ ишлатиш вақти келди. Шу хом ашёлар асосида ўнлаб турли хил халқ истеъмоли моллари тайёрлашни йўлга қўйса бўлади. Жумладан, чинни-фаянс буюмлари, идишлари, йиғмалари, ўтга чидамли ғиштлар, сопол плиталари, ювингичлар, раковиналар каби санитария-техника буюмлари, оҳак ва бошқа шу каби маҳсулотлар ишлаб чиқариш мумкин.

Юқорида айтганимиздек, ҳозирча чиқинди сифатида тоғ каби уйилиб ётган бу табиий бойликлар минглаб гектар ерларни эгаллаб ётибди. Ваҳоланки, биргина ўзимизнинг жумҳуриятимизда ғишт заводлари ва бошқа шу каби саноат корхоналари учун хом ашё олиш мақсадида ўн минглаб гектар яхши тупроқли ерлар ажратиб берилмоқда. Агар Ангрен ҳавзасида тўпланиб ётган бойликлар хом ашё сифатида кенг ишлатиладиган бўлса, ана шундай ерларнинг анчагина қисмини тежаб қолиш, демак, уларда халқимизнинг кундалик эҳтиёжлари учун хилма-хил экинлар етиштириш мумкин бўлур эди.

Мутахассисларнинг ҳисобларига кўра, бу хом ашёни темир йўлда минг километргача узоқликка ташиш ҳам рентабелли бўлади. Ундан тайёрланган маҳсулот эса янада узоқроқ масофага ташилса ҳам фойда келтиради. Аввало бу жумҳуриятлараро иқтисодий алоқаларни ривожлантиришга, регионал хўжалик ҳисобини мустаҳкамлашга, йирик кўламли ижтимоий дастурларни амалга оширишга кўмаклашган бўлур эди. Шуни ҳам ҳисобга олиш керакки, ҳавзадаги кончилик саноатининг бу чиқиндиларидан ишлаб чиқарилган бинокорлик материалларининг сифати анча юқори ва чидамли бўлади. Улардан қурилган бинолар мустаҳкам, зилзилабардош бўлади.

Бизнингча, уларни имкони бўлган барча тармоқларда тенг ишлатиш вақти келди. Бунинг учун ҳафсала, маблағ керак. Бизнинг марказимиз бу ерда тўпланган шундай хом ашёлардан турли хил кенг истеъмол буюмлари, бинокорлик материаллари ва бошқа камёб маҳсулотлар ишлаб чиқариш бўйича дастур лойиҳасини тайёрлади. Бунинг учун 1,1 миллиард сўм керак бўлади. Ўзбекистон ССЖ ҳукумати уни СССР Госпланига ҳавола этди. Бу лойиҳа қатор иттифоқ дастурларига киритилди. СССР Вазирлар Маҳкамаси бу дастурни амалга ошириш масаласини кўриб чиқишни СССР Госпланини, СССР Кўмир саноати вазирлиги ва Ўзбекистон ССЖ ҳукуматига топширди.

Бу дастурга мувофиқ Ангренда Ўрта Осиё жумҳуриятлари ва Қозоғистонга ҳар йили ўнларча миллион тонна қимматли хом ашёни ташиш назарда тутилади. У жойларда маҳаллий хом ашёлар, саноат чиқиндилари билан биргаликда турли хил кенг истеъмол буюмлари, бинокорлик материаллари ва бошқа камёб маҳсулотлар ишлаб чиқариш учун фойдаланилади.

Шу йилнинг 24 ноябрида марказимиз Олмалиқ химия заводи, Ўзбекистон ССЖ Давлат табиатни муҳофаза қилиш қўмитасининг фан-техника тараққиёти бошқармаси, «Электрохимпром» ишлаб чиқариш бирлашмаси, «Ўзбекистон» давлат кооператив тармоқлараро илмий-жорий қилиш маркази, жумҳурият давлат агросаноат қўмитасининг лойиҳалаш ва жорий қилиш маркази ва бошқа қатор корхоналар ва ширкатлар билан Олмалиқ шаҳрида ўтказадиган семинар-кенгаши ва тижорат ярмаркаси шунга хизмат қилади. Бу кенгашга мамлакатимиздаги қатор корхона ва ташкилотлар ҳамда ширкатлар ҳамда хорижий фирмаларнинг вакиллари таклиф этилади. Бу ерга ташриф буюрганлар чиқиндилардан фойдаланиш бўйича қизиқарли ғоялар билан танишадилар. Семинар-кенгашнинг асосий мақсади ҳозирги вақтда бекор ётган ишлаб чиқариш майдонларини, ишламай турган асбоб-ускуналарни, фойдаланилмаётган маблағларни жамлаш ва корхоналар, ташкилотлар, ширкатларнинг куч-ғайратини атроф-муҳитни муҳофаза қилиш, иккиламчи ресурслар ва чиқиндилардан оқилона фойдаланиш билан боғлиқ бўлган масалаларни ҳал қилишга йўналтиришдир.

В. КОЛЕСНИКОВ,
Ўзбекистон ССЖ Давлат деҳқончилик саноат қўмитаси «Ўзбекистон» марказининг директори.

МЕҲНАТ ҚИЛИБ МЕҲР ТОПДИ

Заҳматкаш муаллим Эргаш Пўлатов ҳақида анчадан буён ёзишни орзу қилиб юрар эдим. Яқинда фурсат топиб у билан мулоқотда бўлдим. Суҳбат жараёнида бу зиёкорнинг таъкидлашга муносиб бир қатор хислатларини равшанроқ англаб олдим.

— Ўқитувчида мен қадрлайдиган фазилатлардан бири, — дея босиқлик билан сўз бошлади у, — болаларга чин дилдан меҳрибонликдир. Агар муаллим ўзганинг фарзандини ўз ўғил-қизидек севмас экан, у кўзлаган мақсадига эришиши қийин. Хусусан, мен ўқувчиларимни бирдек қадрлайман. Улар билан дилимни очиб гаплашаман. Шундан бўлса керак, болаларнинг ўзимга нисбатан самимий муносабатини сезаман. Муаллимни ҳурмат қилган талаба унинг фанини ҳам сўзсиз ҳурмат қилади. Бунга мен кўплаб шогирдларим фаолиятидан ишонч ҳосил қилганман. Улар орасидан малакали ўқитувчилар, халқ таълими муассасаларининг раҳбарлари ва бошқа касб эгалари етишиб чиқишган.

— Мени мактабда ўқитганлар орасида Эргаш аканинг ўзига хос ўрни бор, — дейди халқ таълими бош бошқармасининг инспектори Мукамбар Азимова, — домламиз бизга фақат тарихдангина сабоқ бериб қолмай, турмуш сабоқларини ҳам ўргатар эдилар. Уларнинг насиҳатларига қулоқ солиб ёмон бўлмадик.

Тарих ўқитувчиси, Тошкент шаҳридаги 141-ўрта мактабда кўп йиллар давомида дарс берган Э. Пўлатов тўғрисида шу билим даргоҳи директори Насиба Алимова илиқ фикрларни айтди. Директор Эргаш аканинг ёшларга мураббийлиги, жамоат ишларида фаол иштироки ҳақида тўлқинланиб сўзлар экан, муаллимнинг илғор услуб асосида машғулотлар олиб бориши, унинг очиқ дарслари шаҳар мактабларида ишлаётган ҳамкасбларига мунтазам манзур бўлиб келганлигини қайд қилди.

Кўпчиликка меҳнати сингган инсон ҳамиша иззат-икромда бўлар экан. Ўзбекистон ССЖ Фанлар академияси кимё технология илмий текшириш олийгоҳи катта илмий ходими, кимё фанлари номзоди Муяссар Ҳасанованинг суҳбатидан кейин шундай хулосага келдим.

— Ўнинчи синфни битирганимга 35 йил бўлибди, — дейди у. — Лекин Эргаш акага бўлган ҳурматимиз заррача ўзгаргани йўқ. Устозимнинг хонадонида ўтадиган барча тадбирларда улар билан ёнма-ёнмиз. Қувончларини ҳам, ташвишларини ҳам баҳам кўрамиз. Бу бежиз эмас. Домламиз самимийликлари билан қалбимиздан жой олганлар.

Худди шундай фикрни бизга Тошкент молия олийгоҳи проректори Фатҳулла Каримов ҳам таъкидлади.

Яқинда эл эъзозини қозонган Э. Пўлатов 60 ёшга тўладилар. Бу қутлуғ кун муносабати билан ҳамкасблар 40 йил муаллимлик қилган Эргаш акани қутлайдилар. СССР ва Ўзбекистон ССР халқ маорифи аълочиси, қатор медаллар, фахрий ёрлиқларга муносиб бўлган устозларига меҳр тўла дил сўзларини баён қиладилар. Унга узоқ умр, мустаҳкам саломатлик тилайдилар. Биз ҳам шу қутловга тилакдошмиз.

Т. ЕРҚУЛОВ.

ДАВР НИШОНАЛАРИ

ФУТБОЛ ФЕДЕРАЦИЯСИНИНГ ЯНГИ МАҚОМИ

Ўзбекистон футбол федерацияси жамоат бирлашмаси мақомига эга бўлди. Ўзбекистон ССР адлия вазирлиги федерация низоми рўйхатга олинганлиги тўғрисида бирлашма ижроия комитетига топширган 0,27 рақамли гувоҳномада ушбу жамоа бирлашмасининг асосий мақсади республика аҳолиси ўртасида футболни тарғиб этиш ва оммалаштириш, Ўзбекистонда оммавий футболни ривожлантириш, олий малакали футболистлар ҳамда уларга ўринбосарлар тайёрлаш тизимини такомиллаштириш эканлиги айтилган.

Ҳозир федерацияга уч минг нафар фаол ишқибозлар аъзо бўлган. Ана шу оммабоп ўйиннинг бу ишқибозлари заводлар ва қурилишларда, колхозлар ва совхозларда, илмгоҳлар ва муассасаларда қарийб 3 минг жисмоний тарбия жамоаларига бирлашганлар. Олимпия заҳирасидаги 170 та болалар—ўсмирлар футбол мактаблари ва болалар—ўсмирлар спорт мактаби ҳузуридаги ихтисослашган бўлимларда 43 мингдан ортиқ бола бор.

Эндиликда Ўзбекистон мамлакатимиз чемпионатининг барча табақаларига — олий лигасигача бўлган табақаларига йигирма иккита мастерлар командасини юборган. Республика федерациясига иккинчи лиганинг тўққиинчи зонасида нуфузли мусобақа ўтказиш топширилгани унинг обрўсидан дарак беради. Бу мусобақаларда Ўзбекистон, Тожикистон, Туркманистон командалари қатнашадилар.

Ниҳоят Ўзбекистон футбол федерацияси иттифоқдош жумҳуриятлардаги турдош ташкилотлар орасида биринчи бўлиб, жамоат бирлашмаси деган расмий ҳуқуқий мақомга эга бўлди.

(ЎзТАГ мухбири).

● **ОЛМАЛИҚ шаҳар соғликни сақлаш бўлими сўнгги йиллар мобайнида оналик ва болаликни муҳофаза қилиш борасида анчагина тадбирларни амалга оширмоқда. Бу ерда қад кўтарган шаҳар бирлашган болалар касалхонаси энг замонавий медицина асбоб-ускуналари билан жиҳозланган. Шифохонада даволаниш учун ҳар томонлама қулайликлар яратилган. Суратларда: (чапдан ўнгга) 220 ўринли болалар касалхонаси биносининг ташқи кўриниши; электрокардиология хонаси. Катта ҳамшира Людмила Хорошева ҳамда бош врач ўринбосари Элмира Нормуротовалар иш устида; катта ҳамшира Элла Кремнева дунёга келган ҳар бир болакайнинг соғлиғини ўз вақтида текшириб боради.**

Суратчи В. ТЎРАЕВ.

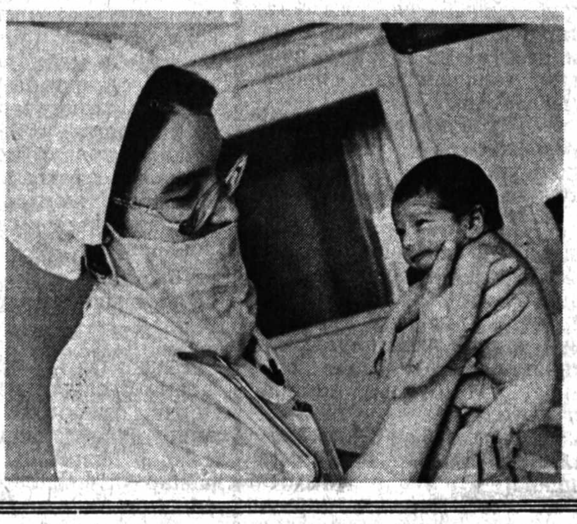

ЯРИМ АСРДАН СЎНГ

1941 йилнинг 22 июнь тонготарида фашистлар мўътабар заминимизга тўсатдан бостириб киришди. Шу билан Улуғ Ватан уруши бошланди. Йигитларимиз она-юрт ҳимоясига отландилар. Кўп ўтмай Қирарикда (ҳозирги Тошкент районидаги Абдураҳмонов номли давлат хўжалигида) яшовчи Муҳиддин Толипов ҳам (1910 йилда туғилган) бошқа тенгдошлари қатори ҳарбий хизматга жўнади.

Ўшанда фашист газандалари билан аскарларимиз ўртасида шиддатли жангу жадаллар кетаётган эди. Муҳиддин ҳам ана шу ҳаёт-мамот олишувларида иштирок этди. Бақувват йигит кун сайин тобланиб борарди. Одатий олишувлардан бирида у жангдан қайтмади. Шу-шу Қримда немислар билан жанглар олиб бораётган 32-ўқчи дивизиясининг 478-ўқчи полки аскари Муҳиддин Толипов изсиз йўқолди.

М. Толипов ҳарбий хизматга кетаётганида рафиқаси Ортиқжон опа (ҳозир у 80 ёшда) икки яшар Зуҳриддин ва 3 ойлик Рихсиддин билан қишлоқда қолган эди. Ўтган давр мобайнида Муҳиддиндан дарак бўлмади. Отаси Толиб Юсупов ўғлини қарийб 50 йил излади. У Калинин район ҳарбий комиссарлигига келиб, бедарак йўқолган жигаргўшасини суриштирар, хабар тополмагач, хуноби ошиб қайтарди. Эрта-ю кеч ўғлини ўйлар, сал кўзи илинса бўлди, худди эшикдан кириб келаётгандек туюлаверарди.

1962 йили Толиб ота вафот этди. Бобосининг ўлимидан сўнг падари бузруквори Рихсиддин излай бошлади. Сўраб-суриштириш узоқ давом этди. Роппа-роса 28 йил бўлганда ҳарбий комиссарликдан: «М. Толипов 1942 йилнинг 7 декабрида ҳалок бўлган» мазмунида мактуб олди. Хатда унинг Мавдоқ районининг ҳудудига қарашли Кречетово қишлоғи яқинида душманга қарши жангда кўрсатган жасорати ҳақида ҳам сўз бор эди.

Ана шундай қилиб, уруш даври қаҳрамонларидан яна бири — номаълум аскар қабри маълум бўлди. Ота дарагининг чиққани фарзандларини ҳам, жуфти ҳалоли — Ортиқжон опани ҳам дилига тасалли берди. Энди бу қабр пойида гулчамбарлар пайдо бўлиши, табиий. Бир умр қайтиб келар дея йўлларига интизор кўз тиккан аёл киприклари янги хабарни эшитиб намланди. Бу энди соғинч ёшлари эди. Шу кунларда Рихсиддин ва унинг оила аъзолари ота қабрини зиёрат қилишга шайланиб туришибди.

П. СИЛИН,
ўқитувчи.

ХОТИРА ТУРНИРИ ЯКУНЛАНДИ

«Пахтакор» командаси ҳалокатга учраган 11 август куни жойларда футбол бўйича хотира мусобақалари бўлиб ўтди. Коммунистик районидаги «Политотдел» жамоа хўжалиги ўйингоҳида вилоят командалари иштирок этган мусобақанинг финал учрашуви ўтказилди. Ушбу мусобақа марҳум пахтакорчи Михаил Ан хотирасига бағишланди. Ҳал қилувчи ўйинда Орджоникидзе районининг «Қизил Ўзбекистон» ҳамда Коммунистик районининг «Ленин йўли» жамоалари ўзаро куч синашишди. «Қизил Ўзбекистон» командасининг ҳужумчиси Андрей Тамбурцев учрашувда 4 та тўп киритиб, ўз командасининг ғалабасига муносиб улуш қўшди. Яна бир тўпни «Ленин йўли» ҳимоячилари ўз дарвозаларига киритдилар. Учрашувда 5:1 ҳисобида ғолиб чиққан оржоникидзелик футболчилар вилоят кубоги эгаси бўлишди. Ғолиб командага бош совринни Михаил Аннинг оила аъзолари топширишди.

Т. ОМИЛОВ.

ЭЪЛОНЛАР БУРЧАГИ

Ўзбекистон ССР Халқ таълими вазирлиги
Тошкент шаҳар халқ таълими бош бошқармаси
«ГЛАВТАШКЕНТСТРОЙ»нинг тажрибавий ҳажмли-блокли уйсозлик комбинати қошидаги
5-ҲУНАР-ТЕХНИКА БИЛИМ ЮРТИ
1991-1992 ўқув йилига

ЎҚУВЧИЛАР ҚАБУЛ ҚИЛАДИ

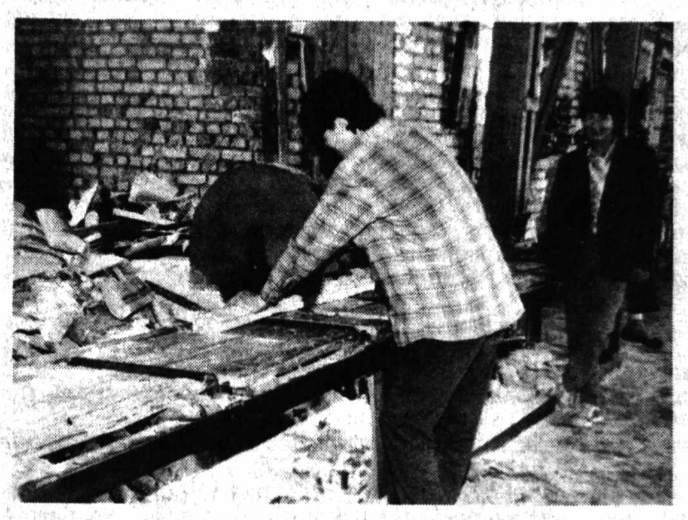

Билим юрти Тошкент шаҳридаги қурилишларда ишлаш учун қуйидаги ихтисослар бўйича малакали ишчи кадрларни тайёрлайди: бўёқчи-сувоқчи, қурилиш дурадгори, электр пайвандчи, сувоқчи-пардозловчи-плиткачи, ғишт терувчи.

Билим юртига 6 ва 10 ойлик гуруҳларда ўқиш учун Совет Армияси сафида ҳарбий хизматни ўтаб қайтган ўрта маълумотлилар қабул қилинади.

3 йиллик гуруҳларга эса 9-синфни битирганлар қабул қилинади.

ЎҚИШ ДАВРИ — УЗЛУКСИЗ МЕҲНАТ ФАОЛИЯТИГА ҚЎШИБ ҲИСОБЛАНАДИ.

Билим юртида 3 йил ўқиб битирганларга ўрта маълумот тўғрисида аттестат, диплом ва эгаллаган касби бўйича малака разряди берилади. 6 ой ва 10 ой ўқиганларга эгаллаган ихтисоси бўйича диплом ва малака разряди берилади.

Ўқувчилар ишлаб чиқариш практикасини «ГЛАВТАШКЕНТСТРОЙ»нинг қурилиш объектларида ўтказадилар. Ишлаб чиқариш практикаси даврида ўқувчиларга ишлаб топган меҳнат ҳақларининг 50 фоизи тўланади. ҲАМДА ҲАР ойда 6 ой ўқийдиган гуруҳларнинг ўқувчиларига 160 сўмдан, 10 ой ўқийдиган гуруҳларнинг ўқувчиларига эса 80 сўмдан, 3 йил ўқийдиган гуруҳларнинг ўқувчиларига 40 сўмдан нафақа берилади.

3 йиллик гуруҳларда ўқийдиган ўқувчилар бепул кийим-бош ва ҳар куни овқат билан таъминланадилар.

МАШҒУЛОТЛАР — ЎЗБЕК ВА РУС ТИЛЛАРИДА ОЛИБ БОРИЛАДИ.

Билим юртини имтиёзли диплом билан битирганлар ўрта ва олий ўқув юртларига йўлланма билан ўқишга юборилададилар.

БИЛИМ ЮРТИДА БАДИИЙ ҲАВАСКОРЛИК, НАҚШ ТЎГАРАКЛАРИ ВА СПОРТ СЕКЦИЯЛАРИ МАВЖУД.

Бошқа шаҳардан келганларга ётоқхона берилади.

ЎҚИШГА КИРУВЧИЛАР ҚУЙИДАГИ ҲУЖЖАТЛАРНИ тақдим этишлари лозим: директор номига ариза, маълумоти тўғрисида гувоҳнома (асли), характеристика, яшаш жойидан ва соғлиғи ҳақида маълумотномалар, 6 дона сурат (3х4 см).

Билим юрти манзилгоҳи: Тошкент шаҳри, Ленин райони, Астрахан кўчаси, 12-уй, 5-ўрта ҳунар-техника билим юрти, 66, 161, 55-автобусларнинг «57-мактаб», 22-автобуснинг «Дегтярев кўчаси», 5, 26-трамвайларнинг «Восток» кинотеатри, 1-трамвайнинг «Дегтярев кўчаси» бекатлари.

Телефонлар: 91-26-47, 91-29-50.

«ГЛАВТАШКЕНТСТРОЙ»НИНГ ТАЖРИБАВИЙ ҲАЖМЛИ-БЛОКЛИ УЙСОЗЛИК КОМБИНАТИ.

«СОЮЗРЕКЛАМА» БУТУНИТТИФОҚ ИШЛАБ ЧИҚАРИШ БИРЛАШМАСИНИНГ ЎЗБЕКИСТОН РЕКЛАМА ИШЛАБ ЧИҚАРИШ КОРХОНАСИ.

ТОШКЕНТ ШАҲАР ХАЛҚ ТАЪЛИМИ БОШҚАРМАСИ
«МАЛИКА» ИШЛАБ ЧИҚАРИШ БИРЛАШМАСИ ҚОШИДАГИ
46-ҲУНАР-ТЕХНИКА БИЛИМ ЮРТИ
ЯНГИ ЎҚУВ ЙИЛИГА

ЎҚУВЧИЛАР ҚАБУЛ ҚИЛАДИ

Бу ерда сиз ҳаётингиз учун энг зарур ва ҳурматга сазовор бўладиган, яъни аёллар ва болаларнинг енгил устки, ички кийимларини тикувчи, бичувчи ва тўқувчи касбларни эгаллайсиз.

Бизда сизни аъло ўқишингиз ва дам олишингиз учун ҳамма шароит яратилган.

Синфларимизда Сиз учун энг янги техник жиҳозлар, компьютерлар, лингофон аппаратлари хизматингизда.

Талабаларимиз ўз меҳнат практикаларини «Малика» ишлаб чиқариш бирлашмасида ўтказадилар.

Ўқиш муддати 11-синфни тугатганлар учун 10 ой, ўқиш даврида 120 сўм стипендия берилади. 9-синфни битирганлар учун ўқиш муддати 1—2 ва 3 йил, 9-синфни «яхши» баҳолар билан тамомлаган ўқувчилар 2 йиллик тажриба гуруҳларига қабул қилинади.

Ўқиш мобайнида билим юрти ўқувчиларига бепул кийим-бош, иссиқ овқат (амалий машғулот вақтида 81 сўм миқдорида овқат пули) **ва 40 сўм товон пули ҳамда ишлаган ойлик даромадининг 50 фоизи берилади.**

Ўқиш муддати меҳнат стажига қўшилади.

Тўқувчилик касби бўйича ўқиш муддати 11 синфни тугатганлар учун 10 ой.

Ўқувчилар ҳар ойда 120 сўм, амалий ишлаб чиқариш даврида 100 фоиз ёки 200—250 сўм миқдорида ҳақ оладилар, ҳамда ётоқхона билан таъминланадилар.

Билим юртини аъло баҳолар билан тугатганлар олий ва ўрта махсус ўқув юртларига имтиёзли равишда қабул қилинадилар.

Билим юртига кириш учун қуйидаги ҳужжатлар топширилади: директор номига ариза, паспорт ёки туғилганлиги ҳақида гувоҳнома, маълумоти тўғрисидаги гувоҳнома, тиббий маълумотнома (086/У намунадаги), ота-онасининг иш жойидан маълумотнома, турар жойидан маълумотнома, 3х4 см катталикдаги сурат (4 дона).

Билим юрти манзилгоҳи: Тошкент шаҳри—19, С. Раҳимов ноҳияси, С. Раҳимов кўчаси, 313-уй. Себзор даҳаси (2, 7, 21-троллейбуслар билан борилади). Телефонлар: 40-52-64, 40-54-49.

ҚАТРА

ГЎЗАЛИМ

ҚЎЛИМДА Ҳофиз Шерозий «Девон»и. Аста варақлайман. Ҳар сўзи тиллога тенг мисралар. Бир байтни ўқийман:

«Агар он турк-э Широзй бэ даст орад
дэл-э моро,
Бэ хол-э ҳиндуйаш бахшам Самарқанду Бўхороро...»

Ўзимча пичирлайман: «Агар Шерозлик ул туркий юрагимни қўлга киритса, ҳинду холига Самарқанду Бухорони бағишлайман...»

О, гўзалим! Мен Ҳофиздан-да ҳимматлироқман. Нainки, бир Самарқанд, бир Бухоро! Сенинг муҳаббатингга сазоворлик йўлида икки дарё оралиғи — Мовароуннаҳру Хуросон мулкини аямаган бўлардим.

Сенга айтару бахшишларим бисёр. Маним юрагимдагини на Ҳофиз, на Фузулийдан топа оласан. Аслида ҳам шундоқ. Чунки Ҳофизнинг ўз туркий малаги, Фузулийнинг ўз жононалар жононаси бўлган. Ҳеч ким ҳеч маҳал бировнинг ёри учун сўз айта олмаган. Қалбимдаги сабр — сўзга, хоҳиш — мисрага айланиб қоғозга тўкилмоқда. Бу — менинг иқрорларим!

Ўн саккиз минг, дерлар, жами дунёни,
Ҳар тола сочингга биттадан фидо.
Кўксимда Мажнуннинг буюк армони —
Ёр васли, ёр васли ёлғиз муддао!
Ўлдириғим тайиндир, қийноғинг — ёзуғ,
Демишлар: ишқ бирла ажал ҳамқадам.
Ҳимматинг ҳуснингча айлагил улуғ,
Ажалга топширма бандингни, санам!
Неки лозим бўлса сочай пойингга,
Биргина ризои кўнглинг тилайин.
Хисравнинг тахтини бахш этма менга,
Шириним! Наздингда Фарҳод бўлайин!...
Сенга ёзганларим ҳақиқат тугал,
Сен менинг азалим, сўнггим ҳам ўзинг.
Бир туш бўлиб кирдинг кўнглимга аввал,
Кўз очсам: ГЎЗАЛИМ, ўнгим ҳам ўзинг!

Дилмурод САИДОВ.

РАНГ-БАРАНГ ОЛАМ

ОЗОН ТЕШИГИ: ИНСОНЛАР АЙБДОР ЭМАС

● ФРАНЦИЯДАГИ Медон расадхонаси ходимлари Антарктида устидаги озон тешиги пайдо бўлишида инсонлар айбдор эмас, деган хулосага келдилар. Астрономлар 1958 йилда Антарктидада олинган юлдузлар ва мовий осмон спектрларини таҳлил қилиб, бу вақтда аэрозол баллончалари ҳамда ҳатто совутгичлар кенг оммалашмаган эди, ўша вақтдаёқ Жанубий қутб осмонида озон етишмаганлигини билиб олдилар.

Маълумки, ҳозирги вақтда аэрозол баллончалари ва ахлатхонага ташлаб юборилган эски совутгичлардан чиқадиган фреон озон йўқолишининг асосий сабабчиси, деб ҳисобланади.

Қилинган кашфиёт озон тешиги 1985 йилда очилишидан анча илгари ҳам бўлган ва фақат инсон иштирокисиз табиий сабаблар (масалан, вулқон газлари) билан юзага келган деяётганларнинг далиллари билан мустаҳкамланади.

АЖОЙИБ СОВҒА

● «ҒАРОЙИБ ЮЛДУЗЛАР» лилипутларнинг Тошкент шаҳридаги цирк жамоаси шундай ном билан аталади. У биринчи марта Минск шаҳрига ижодий сафарга жўнаб кетди. Иван Проценко бошчилик қилаётган бу ижодкорлар белоруссиялик томошабинларга катта эстрада-цирк дастурини намойиш этадилар. Дастурга рақслар, қўшиқлар, акробатик номерлар кирган. Алевтина Измайлова, Марина Лунева сингари санъаткорлар томошабинларга ажойиб совға тайёрладилар. (ЎзТАГ).

ХОРИЖДАН ХАБАРЛАР

● ЖАНУБИЙ Корея Ташқи ишлар вазирлигининг Сеулда тарқатилган баёнотида Хитой Халқ Жумҳуриятининг ядровий қуролларни тарқатмаслик тўғрисидаги Шартномага қўшилганлиги табрикланди. Ядровий қуролга эга бўлган энг катта мамлакатлардан бири ҳисобланган Хитой Халқ Жумҳуриятининг бундай қадами Узоқ Шарқ ҳамда Тинч океан минтақасида вазиятни соғломлаштиришга хизмат қилади, деб таъкидланди баёнотда.

● АҚШ демократик партиясидан президентликка ўзининг номзодини расман қўйган П. Тсонгес куни кеча Таллахаси (Флорида штати)да ўтказилган матбуот конференциясида сўзга чиқиб, ўзининг сайловолди кампанияси бошланганлигини эълон қилди. Массачусетс штатидан бўлган собиқ сенатор ўзининг партияси 1992 йилда бўладиган сайловда иқтисодий масалаларни биринчи ўринга қўйсагина ютиб чиқиши мумкин, деган фикрни билдирди. Зотан, деди П. Тсонгес, АҚШнинг ҳозирги маъмурияти мамлакатни дунёдаги энг йирик қарздор давлатларнинг бирига айлантирди.

● ИСРОИЛ Бош вазири Ицхак Шамир янги ўзлаштирилган ерларга кўчиб келган аҳоли ўртасида сўзга чиқиб, Жўлан тепаликлари Исроил давлатининг ажралмас қисми бўлиб қолаверади, деб айтди. Шу билан биргаликда у Исроилнинг бу ерлардан кетиш тўғрисида ҳеч қандай нияти йўқлигини ҳам таъкидлади. Исроил ҳукуматининг бошлиғи истиқболда ўтказиладиган тинчлик конференцияси якунлари қандай бўлишидан қатъий назар кўчиб келганлар бу хусусда ташвишланмасликлари мумкин, деди.

● МАДАГАСКАР пойтахти ўтган душанба кундан бошлаб деярли акашак бўлиб қолди. Бу ерда бошланган умумий иш ташлаш тобора авжига чиқмоқда. Корхоналар ҳамда муассасалар ёпилиб қолди, почта, банк, кўпгина магазинлар ишламаяпти, аэропорт фаолияти тўхтатилди. Оппозициячилар ўзларининг аввалги талабида қаттиқ туриб, мамлакат президенти Дидье Рацираканинг истеъфога чиқишини талаб қилмоқдалар. Ўз навбатида Д. Рацирака демократик сайловлар бўлиб ўтмагунча ўз лавозимидан воз кечмаслигини айтди.

● ФИЛИППИН президенти Корасон Акино собиқ президент Ф. Маркос беваси Имельда Маркоснинг ўз эрининг жасади қолдиқларини Филиппинга олиб келиб дафн этиш тўғрисидаги таклифини рад этди. Маркос жасадини Филиппинга олиб келиш тўғрисида рухсат йўқлиги боис, И. Маркос билан учрашув ўтказишнинг зарурати қолмайди, деди К. Акино.

● КОНГО Меҳнат партияси мулкининг бир қисми давлат тасарруфига ўтмоқда. Бу ҳақда ҳукумат бошлиғи Андре Милонго эълон қилди. Чунки яқинда бўлиб ўтган умуммиллий конференция қатнашчилари ана шундай қарор қабул қилган эдилар.

● ЎЗ ВАТАНИ бўйлаб сафар қилиб юрган Рим папаси — Иоанн Павел II куни кеча ўзининг туғилиб ўсган шаҳри Вадовицега келди. У ўзи чўқинтирилган костелга қадам ранжида қилди. Шундан сўнг шаҳар черковига ташриф буюрди. У ерда ўзининг тенгдошлари ҳамда шаҳар дин пешволари билан учрашди.

● ЯҚИНДА Чехословакия армияси қисмларининг биридан 41 дона автомат, 5 та пистолет ҳамда 25 та қўл гранатаси ўғирлаб кетилди. Гумон остига олинган икки ҳарбий хизматчи ушланди. Қуроляроғлар эса қидирилмоқда.

● **САЙЁҲЛАР учун чиқарилган барча йўлномаларда Кважурахо номи бор. Бу жой Ҳиндистонда эътиборга сазовор бўлган алоҳида маскан ҳисобланади. Чунки, унинг сон-саноқсиз нақшларида эркак билан аёл ўртасидаги муҳаббат дақиқаларига тааллуқли махфий ҳолатлар ўз аксини топган. Бу тасвирларни кишилар «Тошдаги муҳаббат» деб атайдилар.**

Б. ЗАЙЦЕВ, А. ЧЕРЕПАХИН сурати. (ТАСС).

Муҳаррир Н. НАСИМОВ.

Тошкент ҳақиқати («ТАШКЕНТСКАЯ ПРАВДА»)

БИЗНИНГ МАНЗИЛГОҲ: 700000 ТОШКЕНТ, ГСП ЛЕНИНГРАД КЎЧАСИ, 32.

Муҳаррир ўринбосарлари — 335885, 325747, 325748, 337916; масъул котиб — 334808, 325353; масъул котиб ўринбосарлари — 325750; бўлимлар: мафкура — 325778, 337010; қишлоқ хўжалиги — 325647; саноат, қурилиш ва транспорт—325749; маҳаллий Кенгашлар ҳаёти—325733; ижтимоий масалалар — 325556; маданият — 325767; адабиёт ва санъат — 325553; ёшлар ҳаёти, ахборот, ҳарбий-ватанпарварлик ва спорт — 325645; хатлар ва оммавий ишлар — 334048, 325354; жамоатчи кенгаш қабулхонаси — 334048, 325354; эълонлар бўлими — 325727.

● Ўзбекистон Компартияси Марказий Қўмитаси нашриётининг Меҳнат Қизил Байроқ орденли босмахонаси. 700000, Тошкент, ГСП, Ленинград кўчаси, 32. Рўзнома офсет усулида А—2 форматида босилади. ● 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12

Нашр кўрсаткичи: 64672. Босишга топшириш вақти — 20.30. Босишга топширилди — 21.30.